Tuarascáil Bhliantúil 2018

Leabharlann Náisiúnta na hÉireann

National Library of Ireland

LEABHARLANN NÁISIÚNTA NA hÉIREANN

Tuarascáil Bhliantúil 2018

Arna foilsiú ag Leabharlann Náisiúnta na hÉireann

©Bord Leabharlann Náisiúnta na hÉireann, 2019

Leabharlann Náisiúnta na hÉireann, Sráid Chill Dara, Baile Átha Cliath 2, Éire
Fón: +353 1 603 0200
Facs: +353 1 676 6690
Ríomhphost: info@nli.ie
Suíomh gréasáin: www.nli.ie

Íomhá de Chártaí Nollag ó thaispeántas Seamus Heaney le Marc O'Sullivan

Ábhar

FOCAL ÓN GCATHAOIRLEACH	2
RÉAMHRÁ AN STIÚRTHÓRA	2
SRACFHÉACHAINT AR 2018	3
BAILIGH	4
COSAIN	6
CEANGAIL	8
NUÁIL	14
COMHOIBRIGH	16
TINREAMH COMHALTAÍ BOIRD	18
RÁITIS AIRGEADAIS 2018	19
BRONNTÓIRÍ 2018	54

Focal ón gCathaoirleach

Ba í 2018 lárphointe straitéis reatha Leabharlann Náisiúnta na hÉireann, agus dul chun cinn leanúnach á dhéanamh faoi gach ceann dár gcúig cholún straitéiseacha: bailigh, cosain, nasc, nuáil agus comhoibrigh.

Osclaíodh ár dtaispeántas Séamus Heaney 'Listen Now Again' ag Ionad Cultúrtha agus Oidhreachta Bhanc na hÉireann ag Sráid Westmoreland - comhpháirtíocht thar a bheith tábhachtach idir an Leabharlann Náisiúnta, an Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta, agus Banc na hÉireann. Sheol an tUachtarán Michael D. Higgins an taispeántas go foirmiúil an 4 Iúil, agus ba chúis áthais dúinn fáilte a chur roimh níos mó ná 55,000 cuairteoir faoi dheireadh na bliana. Leanadh le hobair ar thionscadal Mhúsaem Litríochta na hÉireann (MoLI), comhpháirtíocht le COBÁC, agus táimid ag súil le hoscailt an Mhúsaeim in 2019.

Leanadh le hobair ar an athfhorbairt mhór ar phríomhfhoirgneamh na Leabharlainne lenár gcomhpháirtithe in Oifig na nOibreacha Poiblí agus sa Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta. Cruthaíodh stóras comhdhlúite dár mbailiúcháin Priontaí agus Líníochtaí ar Shráid Chill Dara, cuireadh tús le hobair ar stóras leabhar nua a chríochnófar in 2019, agus lean an fhoireann i mBailiúcháin Fhoilsithe lena clár leathan de chúram ar bhailiúcháin roimh an mbogadh chuig an stóras nua.

Ba mhaith liom buíochas a ghabháil le Josepha Madigan TD, an tAire Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta, as a tacaíocht láidir don Leabharlann Náisiúnta agus as a spéis mhór inti, agus ba mhaith liom mo bhuíochas a ghabháil lena hoifigigh sa Roinn.

Mar fhocal scoir, thar ceann an Bhoird ba mhaith liom buíochas a ghabháil leis an Dr Sandra Collins agus lena foireann dhíograiseach as a cuid oibre i rith na bliana.

H. Paul Shovlin

Réamhrá an Stiúrthóra

Le linn 2018, bhí lúcháir orainn traidisiún fada na Leabharlainne Náisiúnta a cheiliúradh agus a fhorbairt maidir le scéal na hÉireann a bhailiú agus a chomhroinnt.

Leanamar lenár n-ionchur suntasach le clár Dheich mBliana na gCuimhneachán, lenár dtaispeántas mór 'From Ballots to Bullets: Ireland 1918-1919', ag ár gCartlann Náisiúnta Ghrianghrafadóireachta i mBarra an Teampaill, agus lenár gcomhoibriú le Tithe an Oireachtais maidir le Vótáil 100.

Treisíodh ár dtiomantas do gach gné de shaol na hÉireann sa 21ú haois a thaifeadadh ar fud shochaí na hÉireann atá ag athrú trí sheoladh ár mBeartais Éagsúlachta & Cuimsithe 2018-2021. Leis an mbeartas sin atá bunaithe ar ghníomhartha cuideofar linn scéal na hÉireann a bheidh níos éagsúla agus níos cuimsithí a chruthú.

Leanamar freisin le saol ar líne na hÉireann a ghabháil trí ghréasán na hÉireann a chartlannú, agus 262 láithreán á ngabháil, ó Reifreann an 8ú Leasaithe go dtí Toghchán na hUachtaránachta, agus go leor eile. Rinneamar níos mó ná 1,400 láithreán gréasáin a chartlannú sa bhailiúchán digitghinte seo ó 2011.

Gach bliain, bímid thar a bheith buíoch do na bronntóirí iomadúla a chuidíonn linn cuimhne an náisiúin a chosaint trí na bailiúcháin dá gcuid. Ba bhuaicphointe in 2018 ar leith í sealbhú bhailiúchán Neil Jordan, faoi Alt 1003 den Acht Comhdhlúite Cánacha, agus mar an gcéanna teacht chartlann Band Aid chuig Leabharlann Náisiúnta na hÉireann. Bhí lúcháir orm freisin gur bunaíodh ár nOifig Forbartha, chun tacú le misean na Leabharlainne Náisiúnta agus é a fheabhsú trí thiomsú airgid agus trí abhcóideacht.

Mar fhocal scoir, ba mhaith liom mo bhuíochas a ghabháil leis an gCathaoirleach, leis an mBord agus le foireann iontach na Leabharlainne Náisiúnta, as bliain eile den scoth a dhéanamh den bhliain 2018.

An Dr Sandra Collins

Sracfhéachaint ar 2018

OS CIONN **235,000** CUAIRT

FUAIR OS CIONN **15,000** DUINE

COMHAIRLE FAOI STAIR AN TEAGHLAIGH SAOR IN AISCE

NÍOS MÓ NÁ **16,000**

LEABHAR, NUACHTÁN AGUS TRÉIMHSEACHÁN NUA

NÍOS MÓ NÁ **262**

SUÍOMH GRÉASÁIN ÉIREANNACH BAILITHE AGUS CAOMHNAITHE

52,000 LEANTÓIR

85,000

IMLEABHAR SEICEÁILTE SULAR BOGADH GO STÓRAS NÍOS FEARR IAD

22 MILLIÚN

IDIRGHNÍOMHAÍOCHT AR LÍNE LE CHÉILE

D'FHREASTAIL **24,000**

AR THURAIS, CAINTEANNA, CEARDLANNA AGUS LÉIRITHE

5 THAISPEÁNTAS

AR THUG **185,000** DUINE CUAIRT ORTHU

1 AONAD NUA,

AG AONAD CULTÚRTHA AGUS OIDHREACHTA BHANC NA HÉIREANN

1. BAILIGH

Is é misean Leabharlann Náisiúnta na hÉireann cuimhne thaifeadta na hÉireann a bhailiú, a chosaint agus a chur ar fáil. Tugaimid aire do níos mó ná deich milliún earra, lena n-áirítear cóip de gach leabhar, tréimhseachán agus nuachtán a foilsíodh in Éirinn faoi thaisce dhlíthiúil mar a thugtar uirthi. Áirítear le Bailiúcháin Speisialta na Leabharlainne saibhreas iontach de lámhscríbhinní, de phriontaí agus líníochtaí, agus d'earraí inbhailithe agus grianghraif. Is bailiúcháin bhuana iad ár mbailiúcháin uile agus tá rochtain ag cách orthu.

Ceannacháin 2018

8,681 nuachtán agus 4,271 sraithiris

Níos mó ná 150 ceannachán do Bhailiúcháin Speisialta*

3,748 leabhar arna bhfáil

* (áirítear leis sin nithe aonair agus bailiúcháin)

Bhronn an scríbhneoir agus stiúrthóir Neil Jordan, a bhfuil Oscar buaite aige, a bhailiúchán ar an Leabharlann Náisiúnta faoi Alt 1003 den Acht Comhdhlúite Cánacha, 1997. Ceiliúradh an bronntanas ag fáiltiú ar a d'fhreastail an tAire Madigan i Lúnasa, ag a raibh rogha de scripteanna scannán agus teilifíse, comhaid léiriúcháin, scéalchláir, aistí, grianghraif agus comhfhreagras pearsanta ón gcartlann ar taispeáint. Léirítear leis an gcartlann gairmréim chruthaitheach iontach ina gcuimsítear disciplíní le fiche nó tríocha bliain anuas.

I rith 2018, leanamar ag cur lenár mbailiúcháin Speisialta ar dhóigh shuntasach trí bhronntanais agus trí cheannacháin.

Áiríodh leo sin bailiúchán ábhar a bhronn an scríbhneoir Liam Bell lena ndoiciméadaítear an ghluaiseacht 'Waking the Feminists' idir 2015 agus 2018; taifead ar an gcéad ospidéal leanaí in Éirinn, an Institiúid um Ghalair Leanaí ag Sráid Pitt i mBaile Átha Cliath, ag dul siar go 1839-1847; agus trí phictiúr uiscedhatha a rinneamar a choimisiúnú dár gcruacha leabhar stairiúla sa Sciathán Thiar.

Ceiliúradh fáil chartlann an scannánóra faisnéise chlúitigh Éireannaigh George Morrison le himeacht speisialta i Meán Fómhair. Áiríodh leis an mbronntanas grianghraif, nótaí léiriúcháin, scripteanna agus comhfhreagras a bhaineann le hobair an Uasail Morrison i scannánaíocht agus bhí sé tiomnaithe dá chara an Dr Richard J. Hayes, a bhí ina Stiúrthóir le Leabharlann Náisiúnta na hÉireann ó 1940 go 1967.

Ag deireadh na bliana, cheannaíomar sraith thar a bheith tábhachtach de litreacha idir WB Yeats agus a chéad leannán agus dlúthchara, an scríbhneoir Sasanach Olivia Shakespear, le maoiniú ónár ndeontas bliantúil. Sna litreacha rianaítear an dlúithe cheanúil ar a raibh gean a gcroíthe acu beirt i rith a saolta, óna gcéad chaidreamh fisiciúil gairid go dtí an cairdeas domhain a bhí acu le fiche nó tríocha bliain ina dhiaidh sin.

Bhí lúcháir orainn níos mó ná 100 leabhar a fháil ó Litríocht Éireann in 2018. Is é Litríocht Éireann, ar a dtugadh Malartán Litríochta Éireann roimhe seo, an ghníomhaireacht náisiúnta in Éirinn le haghaidh Litríocht na hÉireann a chur chun cinn thar lear. Bunaíodh é in 1994, agus faigheann sé maoiniú ó Chultúr Éireann agus ón gComhairle Ealaíon, agus mhaoinigh Litríocht Éireann aistriúchán níos mó ná 1,900 saothar ó litríocht na hÉireann go 56 teanga ar fud an domhain, agus cuireann na haistriúcháin sin go mór le bailiúcháin na Leabharlainne Náisiúnta.

2. COSAIN

Is feidhm phríomhúil é den Leabharlann Náisiúnta aire a thabhairt do bhailiúcháin. Cuimsítear leis na bailiúcháin dá dtugaimid aire plátaí fótagrafacha gloine sobhriste agus lámhscríbhinní Gaelacha an 14ú haois, mar aon le 25 km de leabhair agus cartlann láithreáin ghréasáin na hÉireann. Táimid ag oibriú chun caighdeáin nua-aimseartha a chomhlíonadh i dtaca lenár mbonneagar fisiceach agus digiteach uile, agus chun an t-eispéireas is fearr is féidir a chur ar fáil dár n-úsáideoirí.

Clár Tógála

Ba bhliain mhór chun cinn í 2018 don tionscadal 'Athshamhlú Leabharlann Náisiúnta na hÉireann', arna mhaoiniú ag an Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta, ina gcuimsítear stóras nua ar an láithreán dár mbailiúchán sárluachmhar de Phriontaí, de Líníochtaí agus d'Earraí Inbhailithe arna chur i gcrích dúinn ag ár gcomhpháirtithe in Oifig na nOibreacha Poiblí. Chríochnaigh an fhoireann an bogadh chuig an stór nua an 18 Meán Fómhair. Tá an stóras nua feistithe le cófraí pleananna soghluaiste agus soláthraítear cosaint chomhshaoil agus cosaint ar dhóiteán don bhailiúchán iomlán. Tógadh an stóras sa spás ina raibh ár seomra seimineár, agus déantar freastal ar imeachtaí anois lasmuigh den phríomh-halla. Tógfar seomra seimineár saintógtha nua mar chuid d'athfhorbairt an Sciatháin Thiar d'fhonn spásanna poiblí fáilteacha agus solúbtha a chruthú.

Rinneadh dul chun cinn suntasach freisin maidir le stór leabhar nua a thógáil do bhailiúcháin fhoilsithe na leabharlainne. Cuireadh tús le hobair ar an láithreán an 20 Meán Fómhair 2018 agus tá an obair thógála agus suiteáil na seilfre araon beartaithe le bheith críochnaithe faoi lár 2019. Soláthrófar níos mó ná 4,500 méadar líneach de stóras aer-chóirithe le cosaint ar dhóiteán leis an stóras leabhar nua sin dár mbailiúcháin fhoilsithe.

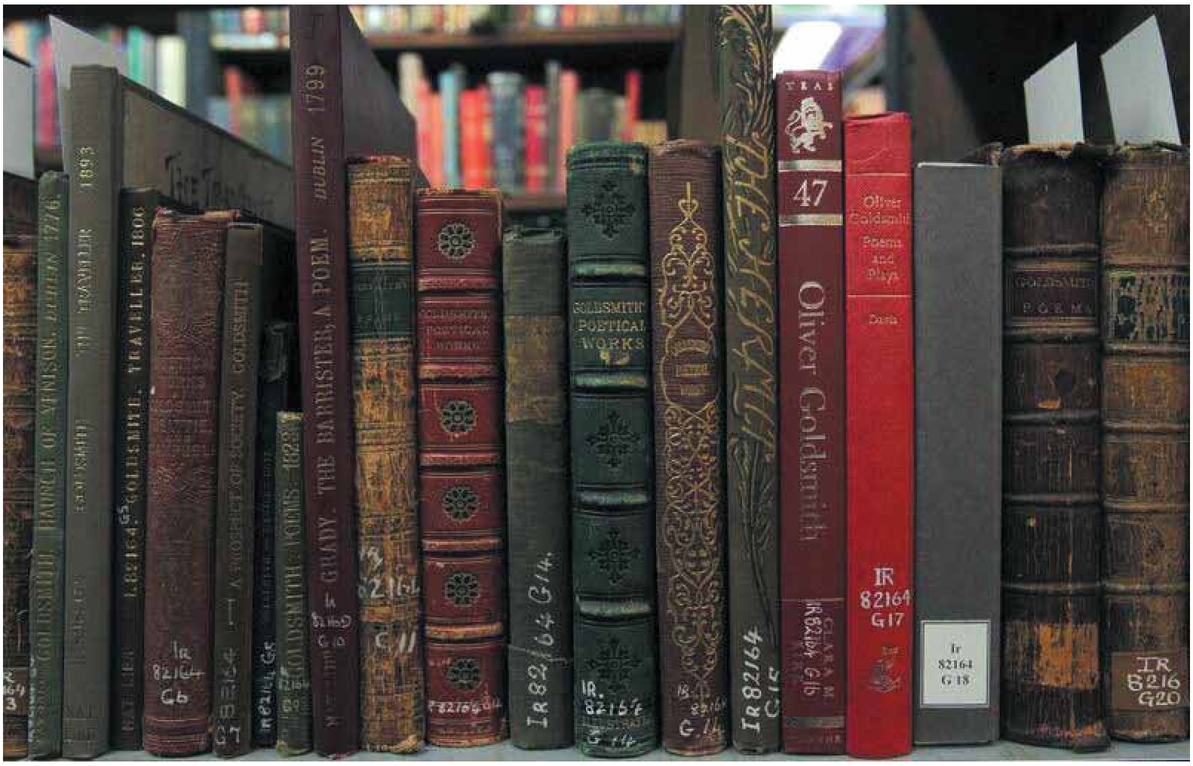

Chríochnaigh foireann na mBailiúchán Foilsithe an dara céim den obair ullmhúcháin don bhogadh. Is é a bhí i gceist leis sin seiceáil stoic, barrachódú agus cuíchóiriú bhailiúcháin ghinearálta na leabhar atá fágtha sna cruacha (timpeall ar 45,000 earra) agus leasú na dtaifead gaolmhar sna catalóga. Rinneadh bailiúchán na n-irisleabhar, ina gcuimsítear 8,000 teideal nó 40,000 imleabhar aonair a sheiceáil freisin, rinneadh taifid a leasú agus rinneadh méid na dteideal imleabhar sin atá fágtha ar an láithreán a athrú agus tugadh uimhreacha nua dóibh. Críochnaíodh obair freisin ar thacair il-imleabhar agus eolairí sráide a ullmhú. Leis an obair dhian a bhaineann leis na hullmhúcháin sin cinnteofar aistriú réidh ábhar.

Caomhnú agus Buanú

Tá dlúthbhaint ag ár bhfoireann chaomhantais leis an gclár tógála, ach ní hé sin ach cuid amháin dá cuid oibre chun na bailiúcháin náisiúnta a bhuanú agus a chaomhnú. Tugann caomhnóirí comhairle maidir le conas earraí a láimhsiú go sábháilte, measann siad bail an ábhair agus déanann siad é a athlonnú, tugann siad comhairle do bhaill an phobail ag imeachtaí agus soláthraíonn siad ceardlanna maidir le cúram do bhailiúcháin. Ullmhaíonn siad earraí freisin le haghaidh digitithe agus le haghaidh taispeántas, ag an Leabharlann Náisiúnta agus ag áiteanna eile. Le linn 2018 rinne siad ábhar a chaomhnú le tabhairt ar iasacht do thaispeántas Chumann Seoirseach na hÉireann 'Print, Protest and the Polls 1908-1918', agus d'ullmhaigh siad ábhar le cur ar taispeáint ag taispeántas na Leabharlainne Náisiúnta 'Seamus Heaney: Listen Now Again', cuid de atá ar taispeáint anseo.

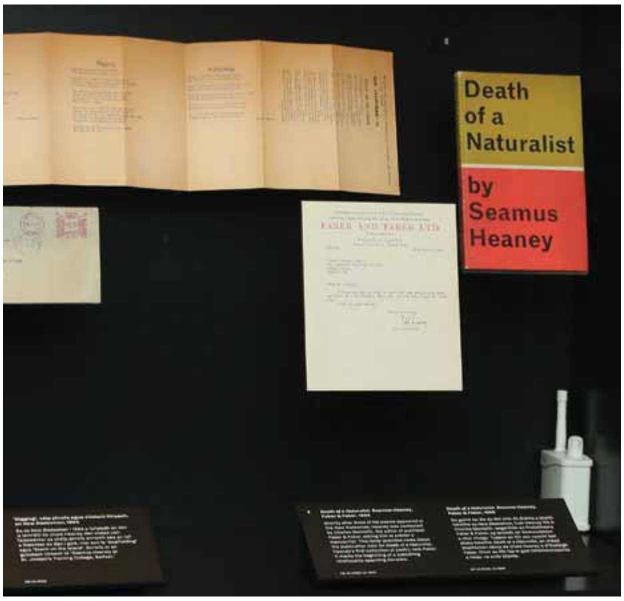

Cosain

3. CEANGAIL

Tá an Leabharlann Náisiúnta ag nascadh daoine le scéal na hÉireann ó 1877, agus ar feadh na bliana bá é ár n-aidhm ár n-úsáideoirí uile a spreagadh, agus ár naisc a fhorbairt agus a threisiú ar bhonn náisiúnta agus idirnáisiúnta.

Líon na gcuairteoirí

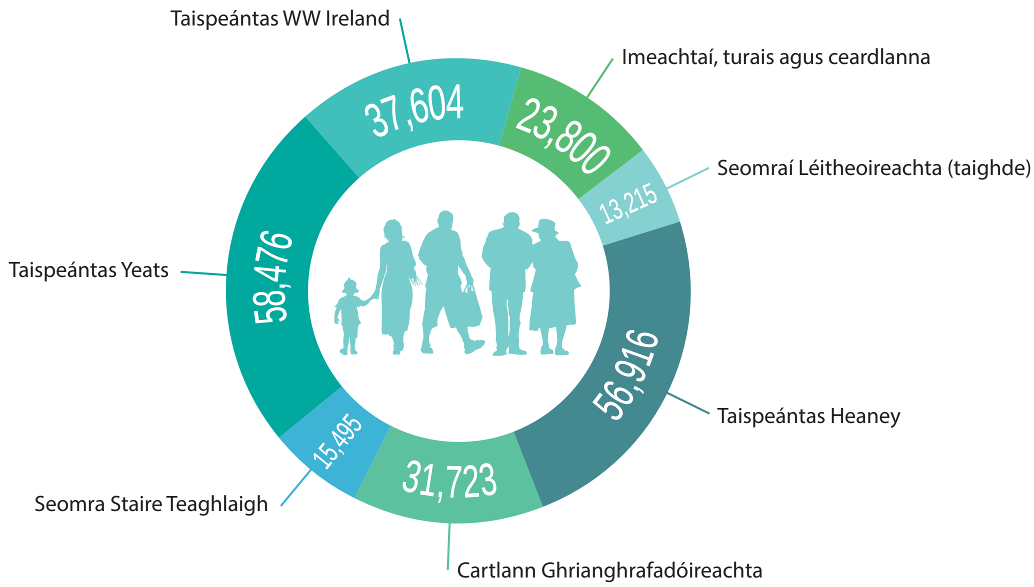

Rannpháirtíocht ar líne

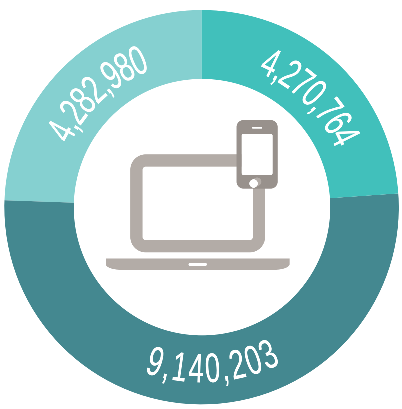

- Amhairc ar Chláir
- Amhairc Flickr
- Amhairc ar láithreán gréasáin LNÉ

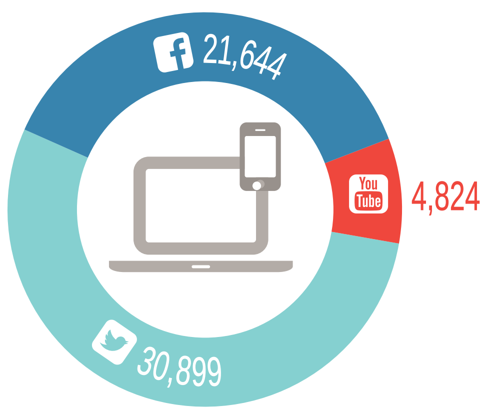

- Leantóirí ar Twitter
- Amhairc ar YouTube
- ‘Is maith liom’ ar Facebook

Postálacha Facebook is mó éileamh

National Library of Ireland
3 July 2018

Like Page

We are delighted to share our special trailer ahead of Friday's public opening of Listen Now Again. The exhibition is free and no ticket will normally be required. However, we expect high demand during opening weekend and recommend booking a free ticket: bit.ly/2MC73vo.

22,606 Teagmháil | 103 Is maith liom | 57 Comhroinnt

National Library of Ireland
3 April 2018

Like Page

On the 2nd April 1918, Michael Collins was arrested in Dublin. Take a look at this recently digitised account of his time in Sligo Gaol in April 1918, which contains the poignant sign off "...being fed up this is all for today, perhaps altogether".

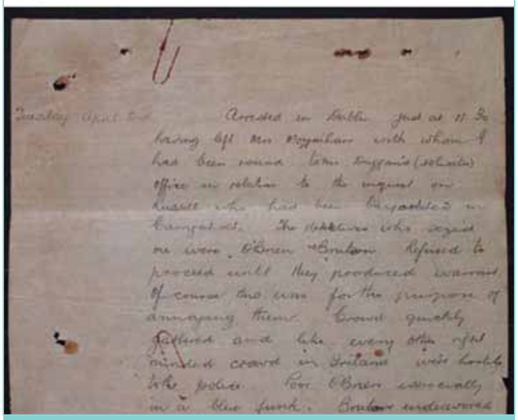

16,264 Teagmháil | 154 Is maith liom | 20 Comhroinnt

National Library of Ireland
6 February 2018

Like Page

Today is the centenary of the Representation of the People Act which gave men over 21 & women over 30 the right to vote! It was a long campaign & newspapers like The Irish Citizen were an important voice for #womenssuffrage during WWI.

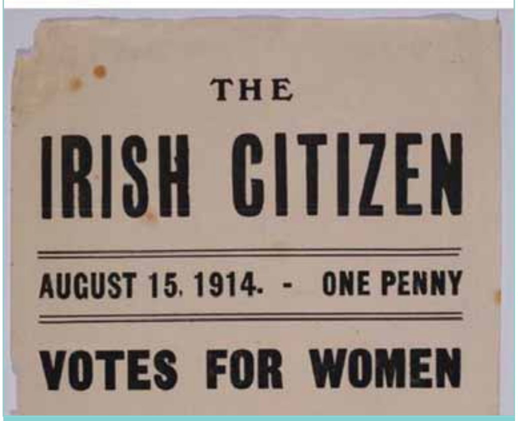

15,844 Teagmháil | 153 Is maith liom | 122 Comhroinnt

Tvuíteanna is mó Éileamh

National Library of Ireland @NLIreland · 21 Dec 2018

Didn't make it into Newgrange for the #WinterSolstice this year? Why not check out some of the wonderful digitised photographs & prints from our collections here bit.ly/2GjyKL8. You can also explore this interesting conversation on Flickr here: bit.ly/2PuqEir

57,861 Tuairim | 300 Is maith liom | 132 Atvuít

National Library of Ireland @NLIreland · 15 Nov 2018

Of all the staff members in the Library, only some get to call this beautiful room their #workspace. For everyone else - well, we're a little jealous! #Museum30

16,615 Tuairim | 172 Is maith liom | 37 Atvuít

National Library of Ireland @NLIreland · 7 Nov 2018

It's a sell out! Waiting list only for 'Get Real! Dealing with the Practical Challenges of Digital Preservation' on 9th Nov. Speakers include Lee Hibberd, Raelene Casey, Aisling Keane, Kevin Long & Della Keating. #WDPD19 For more info see: bit.ly/2QobJY7

11,889 Tuairim | 39 Is maith liom | 16 Atvuít

Buaicphointí Cuairte agus Imeachtaí

Le linn 2018, chuireamar fáilte roimh chuairteoirí chuig ár bhfoirgnimh chun taitneamh a bhaint as ceol agus as léirithe, as léachtaí agus díospóireachtaí painéil, as turais agus as comhroinnt eolais. Bhain baill d'fhoireann na Leabharlainne Náisiúnta leas freisin as deiseanna chun ár scéal a chomhroinnt ar bhonn náisiúnta agus idirnáisiúnta.

Teaghlaigh agus Daoine óga

Le linn na bliana rinneamar teagmháil ghníomhach le scoileanna agus le grúpaí teaghlaigh, trí thurais, ceardlanna, scéalaíocht agus comórtais. Den chéad uair i stair an chomórtais, tionóladh an babhta ceannais de Poetry Aloud - ár gcomhpháirtíocht le hÉigse Éireann i gcás go nglacann scoláirí ó ar fud na hÉireann páirt i gcomórtas duanaireachta - i dtimpeallacht álainn ár seomra léi-theoireachta stairiúil. Ba é seo an chéad bhliain freisin ar thacaigh Coláiste na hOllscoile, Corcaigh, leis an gcomórtas.

Turais, Cainteanna, Seimineáir agus Cúrsaí

Rinneamar turais threoraithe a thairiscint ar ár dtaispeántais leanúnacha ar feadh 2018, chomh maith lenár dturas 'History and Heritage' ar a raibh móréileamh mar aon le ceardlanna réamheolais taighde gach mí. Tionóladh roinnt 'Scoileanna Scairte' mar chuid dár gcomhpháirtíocht leanúnach le History Ireland, mar aon le cúrsaí leanúnacha i gcomhpháirtíocht le hOideachas Aosaigh COBÁC chomh maith le go leor imeachtaí ar a raibh freastal maith lenar áiríodh an tsraith 'Blank Page' d'fhilí i gcomhrá, agus caint leis an dearthóir faisin Peter O'Brien, tar éis dó a chuid líníochtaí a bhronnadh ar Leabharlann Náisiúnta na hÉireann in 2017. Rinneamar clár cainteanna, turas agus léachtaí a thairiscint freisin a bhí dírithe ar cheiliúradh céad bliain an tsosa cogaidh agus dheireadh an Chéad Chogadh Domhanda i mí na Samhna.

Ceol agus Léiriú

Bhí buaicphointe léirithe ann an 16 Meitheamh ag 3 pm, agus imeacht a bhí tiomanta do láithreacht James Joyce i gcultúr na hIodáile a cruthaíodh i gcomhpháirtíocht le Istituto Italiano di Cultura. Chuir an scríbhneoir Barry McCrea agus an t-amhránaí Simon Morgan rogha d'amhráin Joyceacha i láthair, i mBéarla, i nGaeilge agus in Iodáilis, le roinnt míniúcháin ghairide maidir le ciall na n-amhrán sin i saothair Joyce. I Samhain rinneamar 'Gallipoli, the GPO agus Flanders' a óstáil, léiriúchán speisialta leis an gcumadóir a bhfuil duaiseanna buaite aige, Michael Holohan. Le tacaíocht ón Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta, áiríodh leis na taibheoirí an t-aisteoir Barry McGovern, an drámadóir agus aisteoir Donal O'Kelly agus Téadcheathairéad RTÉ ConTempo. Rinneamar Bray Gospel Singers a óstáil le haghaidh imeacht tráthnóna i mí na Nollag freisin.

Ár Scéal a Chomhroinnt

Tugadh cuireadh don Dr Sandra Collins chuig oscailt na leabharlainne náisiúnta is nuaí ar an domhan i gCatar in Aibreán 2018 agus labhair sí ag roinnt imeachtaí a bhain leis an seoladh, agus caidrimh á bhforbairt laistigh de líonra domhanda na leabharlann náisiúnta. Toghadh an Dr Collins freisin chun Choiste Feidhmiúcháin Chomhdháil na Leabharlannaithe Náisiúnta Eorpacha. Rinne roinnt ball foirne láithreoireachtaí ag comhdhálacha lenar áiríodh an chomhdháil Leabharlainne CONUL, an Chomhdháil Chomhpháirteach Bhliantúil CILIP Ireland / LAI, Comhdháil TFC na Seirbhíse Poiblí agus Comhdháil Bhliantúil Mhúsaeim na hÉireann, agus ghlac siad páirt i sraith podchraoltaí Librarians Aloud A&SL. Chomhroinneamar ár scéalta agus ár saineolas le Foireann Staire na Sraithe Sóisearaí do Mhúinteoirí (JCT), seirbhís tacaíochta de chuid na Roinne Oideachais & Scileanna do scoileanna.

Taispeántais

Taispeántas Yeats: Saol agus Saothar William Butler Yeats

Agus leas á bhaint as bailiúchán leathan Yeats na Leabharlainne Náisiúnta, déantar iniúchadh leis an taispeántas ilmheán, buan seo a bhfuil duaiseanna buaite aige ar shaol duine de na filí mór le rá den fichiú haois agus ar a chuid spéiseanna iontacha iomadúla lenar áiríodh litríocht, béaloideas, drámaíocht, polaitíocht agus an draíocht.

World War Ireland: Exploring the Irish Experience

Osclaíodh 'World War Ireland' i mí na Samhna 2014, le tacaíocht ó Ambasáid na Breataine in Éirinn. Déantar iniúchadh leis an taispeántas ar eispéireas na hÉireann ar an bhfronta baile le linn an Chéad Chogadh Domhanda trí bhailiúcháin litreacha, dialann, póstaer earcaíochta, tuairiscí ó nuachtáin, cartún, agus bileog. Tugtar léargas uathúil do chuairteoirí le cuntais phearsanta agus le fianaise ó fhinnéithe súl ar an gcineál saoil a bhí ag saighdiúirí Éireannacha thar lear agus sa bhaile araon le linn an Chogaidh Mhóir.

Photo Detectives

Osclaíodh 'Photo Detectives' ag an gCartlann Ghrianghrafadóireachta Náisiúnta i Meán Fómhair 2017 agus mhair sé go dtí fómhar 2018. Leis an taispeántas ceiliúradh bailiúcháin ghrianghra-fadóireachta shaibhre LNÉ agus tugtar obair phobal domhanda Flickr chun suntais leis a dhéanann iniúchadh orthu. Bhí 26 íomhá shuaithinseach ann mar aon le scéalta ag dul siar go dtí an tréimhse idir 1871 go 1970 lenar nochtadh beagnach céad bliain de shaolta athraitheacha Éireannacha.

From Ballots to Bullets: Ireland 1918-1919

Osclaiodh ‘From From Ballots to Bullets: Ireland 1918-1919’ ag an gCartlann Ghrianghrafadóireachta Náisiúnta i Meán Fómhair 2018. Leagtar amach dhá bhliain achrannacha agus shonracha i saol na hÉireann leis, trí bhailiúchán saibhir LNÉ de ghrianghraif, nuachtáin, póstaeir, cártaí poist agus fógraí. Ba é an Seanadóir Ivana Bacik, cathaoirleach Choiste Vótáil 100 an Oireachtais, a sheol an taispeántas.

Taispeántais ar an mBóthar

Trínár dtaispeántais ar an mbóthar déantar iniúchadh ar araltas, litríocht leanaí, an Chéad Cogadh Domhanda, Joyce agus Ulysses, léarscáileanna agus nuachtáin, Tá na taispeántais uile ar fáil ar iasacht ar bhonn náisiúnta agus idirnáisiúnta. In 2018, tugadh na taispeántais chuig scoileanna, leabharlanna agus ionaid chuairteoirí ar fud na hÉireann, agus Baile Átha Cliath, Cill Chainnigh, Maigh Eo agus Tiobraid Árann san áireamh.

4. NUÁIL

Is é aidhm Leabharlann Náisiúnta na hÉireann dul i ngleic le dúshláin an domhain dhigitigh - ag bailiú, ag buanú agus ag soláthar rochtana ar fhaisnéis ar bhealaí nua agus nuálacha.

Bhailigh an fhoireann um Bailiúcháin Dhigiteacha ábhar digitghinte i rith 2018, ag cur lenár gcartlann ghréasáin, lena ndéantar láithreáin ghréasáin ina bhfuil inneachar Éireannach ó 2011 go dtí an lá inniu a bhuanú agus a chur ar fáil ar bhonn oscailte. Leanamar lenár gcuid oibre le linn 2018 ar na treoirthionscadail Dhigitghinte dár gcuid, agus idirghabháil á déanamh go dlúth leis na triúr rannpháirtithe tionscadail dár gcuid, agus caidrimh á bhforbairt le heagraíochtaí eile atá i mbun an chineáil chéanna oibre. Rinne an fhoireann sreafaí oibre nua a bhunú agus a thriail timpeall ar ár stáisiún oibre fóiréinseach nua.

Buaicphointí digitithe agus cartlannaithe gréasáin

Chruthaíomar beagnach 32,670 íomhá digiteach trínár gclár digiteach in 2018. Cuimsíodh ann sin 5,232 ghrianghraf agus 708 prionta agus líníocht, lenár áiríodh an íomhá seo ó bhailiúchán Eblana.

Íomhá eile ó bhailiúchán Eblana, arna digitiú in 2018.

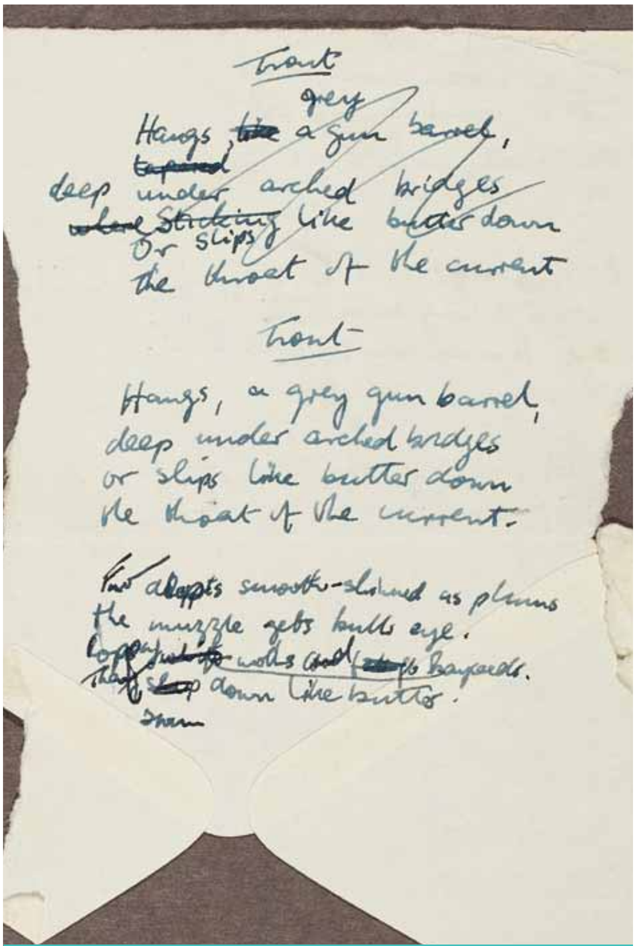

I measc ár mbailiúcháin de lámhscríbhinní a digitíodh in 2018 bhí cartlann Seamus Heaney.

Tríd an gcartlannú gréasáin bunaithe ar cheadanna dár gcuid, tá níos mó ná 18 TB de shonraí againn anois atá inchuardaithe saor in aisce trínár láithreán gréasáin – agus láithreáin ann ar ábhair ó Brexit go dtí an reifreann ar dhiamhasla a gabhadh le linn 2018.

5. COMHOIBRIGH

Oibríonn an Leabharlann Náisiúnta le páirtithe chun níos mó a bhaint amach le chéile ná mar a thiocfadh linn a bhaint amach linn féin. Cuireann traidisiún na comhpháirtíochta taca faoi chuid den mhéid is suntasaí agus is luachmhaire atá bainte amach againn.

Éagsúlacht & Cuimsiú

Le linn na bliana, d'oibríomar chun ár gcéad bheartas um Éagsúlacht agus Cuimsiú a sheachadadh, a seoladh i Meitheamh 2018, agus chun tús a chur le feidhmiú na ngníomhaíochtaí a bhí mar thoradh air. Chomhordaigh an Coiste um Éagsúlacht agus Cuimsiú an dul chun cinn, agus ionchur ó éascaitheoirí agus ó phobail éagsúla, ó phobail mhionlaigh agus ó phobail faoi ghannion-adaíocht. Aistríodh an beartas go dtí na teangacha uile arna sainaithint ag an bPríomh-Oifig Staidrimh go bhfuil níos mó ná 10,000 cainteoir dúchais ag baint leo ina gcónaí in Éirinn, agus foilsíodh ar líne é. Sholáthair an Leabharlann Náisiúnta ionchur don Roinn Dlí agus Cirt agus Comhionannais maidir lena straitéis cuimsithe LADTI náisiúnta agus ainmníodh Cartlann Aiteach na hÉireann sa LNÉ mar cheann de na tosaíochtaí i Straitéis Óige LADTI+ Náisiúnta na Roinne Leanaí agus Gnóthaí Óige.

Club Cultúir Bhaile Átha Cliath

Nascann an Club Cultúir daoine le músaeim, dánlanna, leabharlanna agus le hionaid chultúir eile ar bhealach spraíúil agus éasca. Tríd an gClub Cultúir, tionscnamh de chuid Chomhairle Cathrach Bhaile Átha Cliath, tugtar cuireadh do dhaoine páirt a ghlacadh, agus raon feidhme an chultúir i mBaile Átha Cliath á leathnú chuig a oiread daoine i mBaile Átha Cliath agus is féidir. Bhí lúcháir orainn fáilte a chur roimh ghrúpaí chuig an Leabharlann Náisiúnta in 2018 mar chuid den chomhpháirtíocht sin, le haghaidh seisiún lenar áiríodh turais threoraithe agus 'Tea and Chats' ina ndiaidh - díospóireachtaí arna n-éascú nuair a fhaigheann daoine an deis machnamh a dhéanamh ar a n-eispéireas, foghlaim óna chéile agus teagmháil a dhéanamh lena chéile.

Seamus Heaney: Listen Now Again

Osclaíodh ár mórthaispeantas 'Seamus Heaney: Listen Now Again' don phobal ag Ionad Cultúir agus Oidhreachta Bhanc na hÉireann ar Shráid Westmoreland an 6 Iúil. Cuireadh ar ár gcumas an taispeántas a chur ar siúl trí chomhpháirtíocht idir Banc na hÉireann, an Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta, agus Leabharlann Náisiúnta na hÉireann, agus trí thacaíocht ó chlann Heaney. Is eispéireas dlúthphearsanta agus tumthach é an taispeántas do chuairteoirí, arna oscailt ag Uachtarán na hÉireann, Michael D. Higgins, agus cuireadh fáilte roimh 55,000 cuairteoir chuige sna céad 6 mhí óna oscailt.

Comhpháirtíochtaí Digiteacha

Lean Bailiúcháin Dhigiteacha leis an gcomhoibriú le Cartlann 100 d'fhonn dearadh láithreán gréasáin Éireannach a chaomhnú trí láithreáin ainmnithe a chartlannú agus trí imeacht um Sheachtain Oidhreachta a thionól freisin dar teideal 'Save As: Creating and Preserving Irish Digital Design', i Lúnasa 2018.

Thosaigh Bailiúcháin Dhigiteacha ag comhoibriú leis an Ionad Léargais um Anailísíocht Sonraí, COBÁC, ar threo-irthionscadal faoi cheannas an Dr Derek Greene chun iniúchadh a dhéanamh ar mhodheolaíochtaí ó eolaíocht sonraí agus anailís líonraí a chur i bhfeidhm d'fhonn Sonraí Roghnaitheacha ó Chartlann Gréasáin LNÉ a fhiosrú.

D'eagraíomar an chéad imeacht de chuid na Leabharlainne Náisiúnta freisin chun an Lá Domhanda um Choimeád Digiteach a cheiliúradh, nuair a thug Lee Hibberd, Oifigeach Coimeádta Dhigitigh ó Leabharlann Náisiúnta na hAlban, an t-eochairaitheasc. Thug Della Keating ón Leabharlann Náisiúnta caint freisin dar teideal 'Get Real and Get Ready: Become a Place of Greater Safety' ag an seimineár freisin in éineacht le cainteoirí eile ó Thaisclann Dhigiteach na hÉireann, ó Ollscoil na hÉireann, Gaillimh, agus ó Institiúid Scannán na hÉireann.

Tinreamh Comhaltaí Boird

Comhalta Boird	*Cruinnithe ar fhreastail an comhalta orthu*	*Cruinnithe a raibh an comhalta in ann freastal orthu*
Ciara Breathnach	8	9
Bob Collins	6	9
Maeve Conrick	7	9
James Dorgan	9	9
Jack Keyes	6	9
Conor Kostick	9	9
Katherine McSharry	9	9
Eoin McVey	9	9
Susan Philips	9	9
Susan Schreibman	7	9
Paul Shovlin (Cathaoirleach)	9	9
Jennifer Taaffe	8	9

Is i gcáil dheonach a fhónann na Comhaltaí Boird agus ní fhaigheann siad aon íocaíochtaí as freastal ar chruinnithe Boird.

Ráitis Airgeadais 2018

Ráiteas Rialachais agus Tuarascáil na gComhaltaí Boird	21
Ráiteas faoi Rialú Inmheánach	24
Tuarascáil an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste	27
Ráiteas faoi Ioncam agus Caiteachas agus Cúlchistí Coinnithe Ioncaim	29
Ráiteas faoi Ioncam Cuimsitheach	30
Ráiteas faoin Staid Airgeadais	31
Ráiteas faoi Shreabhadh Airgid Thirim	32
Nótaí leis na Ráitis Airgeadais	33

Ráiteas Rialachais agus Tuarascáil na gComhaltaí Boird

Don bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2018

Rialachas

Ceapadh Bord Leabharlann Náisiúnta na hÉireann (LNÉ) i gcomhréir leis an Acht um Fhorais Chultúir Náisiúnta, 1997. Tá feidhmeanna an Bhoird leagtha amach in Alt 12 den Acht (Feidhmeanna Bhord na Leabharlainne). Tá an Bord cuntasach don Aire Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta agus tá sé freagrach as dea-rialachas a áirithiú agus feidhmíonn sé an tasc sin trí chuspóirí agus spriocanna straitéiseacha a leagan amach agus trí chinntí straitéiseacha a ghlacadh maidir le príomh-shaincheisteanna gnó uile. Tá an Stiúrthóir agus an fhoireann ceannasaíochta sinsearaí freagrach as bainistíocht, rialú agus stiúradh laethúil rialta Leabharlann Náisiúnta na hÉireann. Ní mór don Stiúrthóir agus an fhoireann ceannasaíochta sinsearaí an treoir straitéiseach leathan a leanúint arna leagan síos ag an mBord agus ní mór dóibh a áirithiú go bhfuil tuiscint shoiléir ag gach comhalta den Bhord ar na príomhghníomhaíochtaí agus ar na príomhchinntí a bhaineann leis an eintiteas, agus ar aon rioscaí suntasacha a d'fhéadfadh teacht chun cinn. Gníomhaíonn an Stiúrthóir mar idirchaidreamh díreach idir an Bord agus lucht bainistíochta na Leabharlainne.

Freagrachtaí an Bhoird

Tá obair agus freagrachtaí na ndaoine uile a bhfuil baint acu le hoibriú an Bhoird leagtha amach sa Chód Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú (2016) maidir le comhaltaí Boird, an Cathaoirleach agus an Rúnaí. Leagtar amach sa Chód freisin na gnóthaí atá forchoimeádta go sainiúil lena gcinneadh ag an mBord. Áirítear na nithe a leanas le míreanna buana a bhreithníonn an Bord:

- Dearbhú leasanna,
- Tuarascálacha ó na coistí,
- Tuarascálacha airgeadais/cuntais bhainistíochta,
- Tuarascálacha feidhmíochta, agus
- Ábhair fhorchoimeádta.

Éilítear ar Bhord Leabharlann Náisiúnta na hÉireann le hAlt 35 den Acht um Fhorais Chultúir Náisiúnta, 1997, ráitis airgeadais a ullmhú i cibé foirm a fhaomhadh an tAire Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta agus na cuntais go léir is cuí agus is gnách a choimeád ar airgead a fhaigheann sé agus a chaitheann sé.

Agus na ráitis airgeadais sin á n-ullmhú, ceanglaítear ar Bhord Leabharlann Náisiúnta na hÉireann:

- Beartais chuí chuntasaíochta a roghnú agus iad a chur i bhfeidhm go comhsheasmhach ansin;
- Breithiúnais agus meastacháin a dhéanamh atá réasúnta agus stuama;
- Na ráitis airgeadais a ullmhú ar bhonn an ghnóthais leantaigh ach amháin i gcás go bhfuil sé míchuí talamh slán a dhéanamh de go leanfaidh Leabharlann Náisiúnta na hÉireann ag feidhmiú; agus
- A lua cibé acu ar leanadh nó nár leanadh caighdeáin chuntasaíochta is infheidhme, faoi réir aon imeachtaí ábhartha atá mínithe agus nochta sna ráitis airgeadais.

Deimhníonn an Bord gur chloígh sé leis na ceanglais thuas agus na ráitis airgeadais á n-ullmhú aige.

Tá an Bord freagrach as taifid chuntasaíochta leordhóthanacha a choinneáil, ina nochtar staid airgeadais Leabharlann Náisiúnta na hÉireann le cruinneas réasúnta tráth ar bith agus lena gcuirtear ar a cumas a chinntiú go gcloíonn na ráitis airgeadais le halt 35 den Acht. Is é an Bord atá freagrach as cothabháil agus ionracas na faisnéise corparáidí agus airgeadais a thugtar ar shuíomh Gréasáin Leabharlann Náisiúnta na hÉireann.

Tá an Bord freagrach as an bplean bliantúil agus na buiséid bhliantúla a fhaomhadh. Is meastóireacht leanúnach í sin ar fheidhmíocht Leabharlann Náisiúnta na hÉireann i gcomparáid lena plean gnó bliantúil agus lena buiséad bliantúil. Tá an Bord freagrach freisin as a shócmhainní a chosaint agus, dá bhrí sin, as bearta réasúnta a dhéanamh chun calaois agus mírialtachtaí eile a chosc agus a aimsiú.

Measann an Bord go dtugtar léargas fírinneach cóir le ráitis airgeadais LNÉ ar fheidhmíocht airgeadais agus ar staid airgeadais Leabharlann Náisiúnta na hÉireann amhail an 31 Nollaig 2018. D'fhaomh an Bord síniú an ráitis seo agus na ráiteas airgeadais don bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2018 ar an 17 Aibreán 2019.

Struchtúr an Bhoird

Cuimsíonn an Bord Cathaoirleach agus 11 ghnáthchomhalta, agus ceapann an tAire Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta gach duine díobh. Ceapadh na comhaltaí den Bhord ar feadh tréimhse 5 bliana agus tagann siad le chéile 9 n-uaire sa bhliain. Tugtar mionsonraí sa tábla thíos ar an tréimhse ceapacháin do na comhaltaí reatha:

Comhaltaí Boird	*Ról*	*An Dáta a Ceapadh an Comhalta*	*Tuilleadh Mionsonraí*
Paul Shovlin	Cathaoirleach	23 Deireadh Fómhair 2015	
Bob Collins	Gnáthchomhalta	30 Meán Fómhair 2015	
Ciara Breathnach	Gnáthchomhalta	30 Meán Fómhair 2015	
Conor Kostick	Gnáthchomhalta	30 Meán Fómhair 2015	
Eoin McVey	Gnáthchomhalta	11 Samhain 2015	Ainmní de chuid Chumann Ríoga Bhaile Átha Cliath
Jack Keyes	Gnáthchomhalta	30 Meán Fómhair 2015	
James Dorgan	Gnáthchomhalta	30 Meán Fómhair 2015	
Jennifer Taaffe	Gnáthchomhalta	30 Meán Fómhair 2015	
Katherine McSharry	Gnáthchomhalta	19 Samhain 2015	Ainmní Fhoireann Leabharlann Náisiúnta na hÉireann
Maeve Conrick	Gnáthchomhalta	30 Meán Fómhair 2015	
Susan Philips	Gnáthchomhalta	11 Samhain 2015	Ainmní de chuid Chumann Ríoga Bhaile Átha Cliath. Athcheapadh í sa bhliain 2015 ar feadh téarma eile.
Susan Schreibman	Gnáthchomhalta	30 Meán Fómhair 2015	

Chuir an Bord athbhreithniú féinmheasúnaithe ar éifeachtacht i gcrích i Feabhra 2018 agus chuir sé athbhreithniú féinmheasúnaithe seachtrach i gcrích i Márta 2019.

Tá trí fhochoiste den Bhord ann a bhfuil dhá cheann acu ina gcoistí reachtúla, eadhon an Coiste Comhairleach do Léitheoirí, an Coiste Ginealais agus Araltais agus coiste neamhreachtúil amháin, an Coiste Iniúchóireachta agus Riosca (ARC). Tá an Coiste Comhairleach do Léitheoirí comhdhéanta de thriúr ball neamhspleách seachtrach. Is é príomhfheidhm an Choiste Chomhairligh do Léitheoirí comhairle a thabhairt don Bhord maidir le gnóthaí a bhaineann le soláthar seirbhísí ag an Leabharlann. Tagann an Coiste sin le chéile trí huaire in aghaidh na bliana. Tá an Coiste Ginealais agus Araltais comhdhéanta de cheathrar comhaltaí den bhord agus ceathrar ball seachtach nach comhaltaí boird iad. Is é príomhfheidhm an Choiste Ginealais agus Araltais comhairle a thabhairt don Bhord maidir le gnóthaí a eascraíonn ó chumhachtaí agus feidhmeanna reachtúla an Bhoird i réimsí an ghinealais agus an araltais. Ar an meán tagann an Coiste sin le chéile trí huaire in aghaidh na bliana. Tá an ARC comhdhéanta de thriúr comhaltaí boird agus ball neamhspleách seachtrach amháin. Is é ról an ARC tacaíocht a thabhairt don Bhord maidir lena chuid freagrachtaí i dtaca le saincheiste-anna riosca, rialaithe agus rialachais agus dearbhaithe ghaolmhair. Tá an ARC neamhspleách ar bhainistíocht airgeadais na heagraíochta. Go háirithe, cinntíonn an Coiste go ndéantar monatóireacht ghníomhach agus neamhspleách ar na córais rialaithe inmheánaigh lena n-áirítear gníomhaíochtaí iniúchóireachta. Tuairiscíonn an ARC don Bhord tar éis gach cruinnithe agus soláthraíonn sé tuarascáil bhliantúil don Bhord. Is iad baill an Choiste Riosca agus Iniúchóireachta an tUasal Eoin McVey (Cathaoirleach), an tUasal Maeve Conrick, an tUasal James Dorgan agus an tUasal Teresa Harrington (ball neamhspleách seachtrach - cuntasóir cáilithe). Bhí ceithre chruinniú den ARC ann in 2018.

Sceideal Tinrimh, Táillí agus Speansas

Tá sceideal tinrimh ag cruinnithe an Bhoird agus na gCoistí le haghaidh 2018 leagtha amach i Nóta 5(d) leis na Ráitis Airgeadais.

Príomhathruithe Pearsanra

Ní dhearnadh aon athruithe ar bhallraíocht an Bhoird le linn 2018.

Nochtuithe a Cheanglaítear leis an gCód Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú (2016)

Tá an Bord freagrach as a chinntiú gur chomhlíon an Leabharlann ceanglais an Chóid Chleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú ("an Cód"), ar fhoilsigh an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe é i mí Lúnasa 2016. Ceanglaítear an nochtadh seo a leanas leis an gCód:

- Miondealú ar shochair ghearrthéarmacha fostaithe - leagtha amach i Nóta 5(c) leis na ráitis airgeadais.
- Costais comhairleachta – leagtha amach i nóta 5(f) leis na ráitis airgeadais
- Costais dlí agus socraíochtaí – leagtha amach i nóta 5(f) leis na ráitis airgeadais
- Caiteachas taistil agus cothaithe – leagtha amach i nóta 5(a) leis na ráitis airgeadais
- Caiteachas ar fháilteachas - ní raibh caiteachas fáilteachais ar bith ag an Leabharlann in 2017 nó in 2018.

Ráiteas faoi Chomhlíonadh

Ghlac an Bord leis an gCód Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú (2016) agus chuir sé nósanna imeachta i bhfeidhm chun comhlíonadh an Chóid a áirithiú. D'oibrigh Leabharlann Náisiúnta na hÉireann le linn 2018 agus an Cód Cleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú á chomhlíonadh aici.

Thar ceann Bhord Leabharlann Náisiúnta na hÉireann:

Paul Shovlin	Sandra Collins
Cathaoirleach	*Stiúrthóir*

Dáta: 24 Bealtaine 2019

Ráiteas faoi Rialú Inmheánach

Don bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2018

Raon Freagrachta

Thar ceann Leabharlann Náisiúnta na hÉireann, aithním an fhreagracht atá ar an mBord as a chinntiú go ndéantar córas éifeachtach rialaithe inmheánaigh a chothabháil agus a fheidhmiú. Agus an fhreagracht sin á comhlíonadh againn, tugtar aird ar cheanglais an Chóid Chleachtais chun Comhlachtaí Stáit a Rialú (2016).

Cuspóir an Chórais Rialaithe Inmheánaigh

Tá córas an rialaithe inmheánaigh deartha chun riosca a bhainistiú ar leibhéal réasúnta seachas chun é a dhíothú. Dá bhrí sin ní féidir ach dearbhú réasúnta a sholáthar leis an gcóras agus ní dearbhú absalóideach go ndéantar sócmhainní a chosaint, go ndéantar idirbhearta a údarú agus a thaifeadadh go ceart agus go ndéantar earráidí ábhartha nó mírialtachtaí a chosc nó a bhrath ar bhonn tráthúil.

Bhí an córas rialaithe inmheánaigh, atá i gcomhréir le treoir arna heisiúint ag an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe, i bhfeidhm i Leabharlann Náisiúnta na hÉireann don bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2018 agus suas go dtí dáta fhaomhadh na ráiteas airgeadais.

An Cumas Riosca a Láimhseáil

Tá Coiste Iniúchóireachta agus Riosca (ARC) ag Leabharlann Náisiúnta na hÉireann atá comhdhéanta de thriúr comhaltaí an Bhoird agus ball seachtrach amháin, ag a bhfuil saineolas airgeadais agus iniúchóireachta. Tháinig an ARC le chéile ceithre huaire in 2018.

Tá feidhm iniúchóireachta inmheánaí ag Leabharlann Náisiúnta na hÉireann, mar atá sainithe i gCairt an Bhoird um Iniúchóireacht Inmheánach. Le hanailís ar an riosca a bhfuil an comhlacht neamhchosanta air cuirtear bonn eolais faoi obair na feidhme iniúchóireachta inmheánaí agus cuirtear pleananna bliantúla iniúchóireachta inmheánaí le chéile ar bhonn na hanailíse sin. Thacaigh an Coiste Iniúchóireachta agus Riosca leis an anailís ar rioscaí agus leis na pleananna um iniúchadh inmheánach, agus d'fhaomh an Bord iad. Cuireann an tIniúchóir Inmheánach tuarascálacha ar ghníomhaíocht iniúchóireachta inmheánaí ar fáil don Bhord.

Chuir an Coiste Iniúchóireachta agus Riosca beartas bainistíochta riosca le chéile, lena leagtar amach a inghlacthacht riosca agus na próisis bhainistíochta riosca atá i bhfeidhm aige agus ina sonraítear na róil atá ag baill foirne agus na freagrachtaí atá orthu ó thaobh riosca de. Eisíodh an beartas chuig gach ball foirne ar dóigh dóibh obair de réir bheartais bhainistíochta riosca Leabharlann Náisiúnta na hÉireann ionas gur féidir leo an lucht bainistíochta a chur ar an eolas faoi rioscaí atá ag teacht chun cinn, laigí a rialú agus freagracht a ghlacadh as rioscaí agus rialuithe laistigh dá réimse oibre féin.

An Creat Riosca agus Rialaithe

Chuir Leabharlann Náisiúnta na hÉireann córas bainistíochta riosca i bhfeidhm lena sainaithnítear agus lena dtuairiscítear príomhrioscaí agus na bearta bainistíochta atá á nglacadh chun dul i ngleic leis na rioscaí sin agus, a mhéid is féidir, na rioscaí sin a mhaolú. Choimeád Bord na Leabharlainne bainistíocht riosca mar mhír bhuan ar chlár oibre a gcruinnithe. Rinne an Bord athbhreithniú agus nuashonrú ar a bheartas bainistíochta riosca le linn 2018 agus d'fhaomh sé ráiteas um inghlacthacht riosca don Leabharlann.

Tá clár rioscaí i bhfeidhm lena sainaithnítear na príomhrioscaí atá os comhair Leabharlann Náisiúnta na hÉireann agus rinneadh iad sin a shainaithint, a mheasúnú agus a ghrádú de réir a dtábhachta. Déanann an ARC an clár a athbhreithniú agus a nuashonrú ar bhonn leathbhliantúil. Baintear úsáid as toradh na measúnaithe sin chun acmhainní a phleanáil agus a leithdháileadh d'fhonn a chinntiú go ndéantar rioscaí a bhainistiú ar leibhéal inghlactha. Rinneadh struchtúr agus leagan amach chlár rioscaí LNÉ a nuashonrú le linn 2018.

Mionsonraítear sa chlár rioscaí na rialuithe agus na gníomhartha a theastaíonn chun maolú a dhéanamh ar rioscaí agus ar an bhfreagracht a leagtar ar bhaill foirne shonracha as rialuithe a oibriú. Deimhnímid go bhfuil timpeallacht rialaithe i bhfeidhm a bhfuil na gnéithe seo a leanas mar chuid di:

- taifeadadh nósanna imeachta le haghaidh gach príomhphróisis ghnó,
- sannadh freagrachtaí airgeadais ar leibhéal bainistíochta, agus cuntasacht chomhfhreagrach ag gabháil leo,
- tá córas buiséadaithe cuí i bhfeidhm, lena ngabhann buiséad bliantúil a choinníonn an lucht ardbhainistíochta faoi athbhreithniú,
- tá córais i bhfeidhm a bhfuil mar aidhm leo slándáil na gcóras teicneolaíochta faisnéise agus cumarsáide a chinntiú,
- tá córais i bhfeidhm chun na sócmhainní a chosaint, agus
- nósanna imeachta rialaithe chun a chinntiú go ndéantar rialú leordhóthanach ar mhaoiniú deontas chun go n-úsáidtear é chun na críche beartaithe.

Faireachán agus Athbhreithniú Leanúnach

Cuireadh nósanna imeachta foirmiúla ar bun le haghaidh faireachán a dhéanamh ar phróisis rialaithe agus cuirtear easnaimh rialaithe in iúl go tráthúil dóibh siúd atá freagrach as gníomhaíocht cheartaitheach a dhéanamh agus don lucht bainistíochta agus don Bhord, nuair is iomchuí. Deimhnímid go bhfuil na córais faireacháin leanúnaigh seo a leanas i bhfeidhm:

- sainaithníodh príomhrioscaí agus rialuithe gaolmhara agus cuireadh próisis i bhfeidhm chun faireachán a dhéanamh ar oibriú na bpríomhrialuithe sin agus chun aon easnaimh shainaitheanta a thuairisciú,
- bunaíodh socruithe tuairiscithe ar gach leibhéal i gcás gur sannadh freagracht as bainistíocht airgeadais, agus
- déanann an lucht ardbhainistíochta athbhreithnithe rialta ar thuarascálacha tréimhsiúla agus bliantúla feidhmíochta agus airgeadais ina gcuirtear an fheidhmíocht iarbhír i gcomparáid leis an mbuiséad nó leis an bhfeidhmíocht thuartha.

Soláthar

Dearbhaímid go bhfuil nósanna imeachta i bhfeidhm ag Leabharlann Náisiúnta na hÉireann d'fhonn a chinntiú go gcomhlíontar rialacha agus treoirlínte soláthair reatha. Seachas na conarthaí sin atá nochta sa mhír 'Saincheisteanna Rialaithe Inmheánaigh' thíos, chomhlíon an Leabharlann a cuid nósanna imeachta in 2018.

Athbhreithniú ar Éifeachtacht

Deimhnímid go bhfuil nósanna imeachta i bhfeidhm ag Leabharlann Náisiúnta na hÉireann chun faireachán a dhéanamh ar éifeachtacht a nósanna imeachta bainistíochta riosca agus rialaithe. Cuirtear bonn eolais faoi fhaireachán agus athbhreithniú Leabharlann Náisiúnta na hÉireann ar éifeachtacht an chórais rialaithe inmheánaigh le hobair na n-iniúchóirí inmheánacha agus seachtracha, an Choiste Iniúchóireachta agus Riosca (a dhéanann maoirseacht ar a gcuid oibre) agus an lucht ardbhainistíochta laistigh de Leabharlann Náisiúnta na hÉireann atá freagrach as an gcreat rialaithe inmheánaigh a fhorbairt agus a chothabháil.

Dearbhaímid go ndearna an Bord athbhreithniú bliantúil ar éifeachtacht na rialuithe inmheánacha le haghaidh 2018 an 21 Márta 2019.

Saincheisteanna Rialaithe Inmheánaigh

Níor sainaithníodh aon laigí rialaithe inmheánaigh le linn 2018 seachas na cinn atá nochta thíos a bhaineann le caiteachas de €116,348 ar thrí chonradh:

- Bhain conradh amháin (2018 €37,635: 2017 €18,700) le seirbhísí dlí a sholáthar ar chonradh éagtha. Lean Leabharlann Náisiúnta na hÉireann leis na seirbhísí dlí sin a úsáid tar éis dhul in éag an chonartha ar roinnt saincheisteanna leanúnacha. Tar éis don Oifig um Sholáthar Rialtais creat dlíthiúil a bhunú i Lúnasa 2016, chuir Leabharlann Náisiúnta na hÉireann tairiscint amach agus fuair sí conradh nua i mBealtaine 2018.
- Bhain conradh amháin (2018 €18,956: 2017 €230,353) le seirbhísí slándála a sholáthar ar chonradh éagtha. Ba é is cúis leis an moill go príomha go raibh Leabharlann Náisiúnta na hÉireann ag fanacht ar réiteach saincheiste dlí maidir le conradh nua, tar éis don Oifig um Sholáthar Rialtais creat seirbhíse slándála a bhunú i nDeireadh Fómhair 2016. Chuir Leabharlann Náisiúnta na hÉireann tairiscint amach agus fuair sí conradh nua i Feabhra 2018.
- Bhain conradh amháin (2018 €59,757: 2017 €62,609) le háit stórála a sholáthar lasmuigh den láithreán do bhailiúcháin Leabharlann Náisiúnta na hÉireann ar chonradh éagtha a tugadh ar aghaidh. Chuir Leabharlann Náisiúnta na hÉireann tairiscint amach agus d'aimsigh sí conradh nua i Meán Fómhair 2018.

Tuairiscíodh na conarthaí thuas i Ráitis Airgeadais 2017 LNÉ agus tuairiscítear iad arís anseo mar go ndearnadh iad a réiteach in 2018.

Thar ceann Bhord Leabharlann Náisiúnta na hÉireann:

Paul Shovlin	Sandra Collins
Cathaoirleach	*Stiúrthóir*

Dáta: 24 Bealtaine 2019

An tArd-Reachtaire Cuntas agus Ciste
Comptroller and Auditor General

Tuarascáil le cur faoi bhráid Thithe an Oireachtais

Leabharlann Náisiúnta na hÉireann

Tuairim ar na ráitis airgeadais

Rinne mé ráitis airgeadais Leabharlann Náisiúnta na hÉireann a iniúchadh don bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2018 mar a éilítear faoi fhorálacha alt 35 den Acht um Fhorais Chultúir Náisiúnta 1997. Cuimsítear leis na ráitis airgeadais

- an ráiteas faoi ioncam agus caiteachas agus cúlchistí coinnithe ioncaim
- an ráiteas faoi ioncam cuimsitheach
- an ráiteas faoin staid airgeadais
- an ráiteas faoi shreabhadh airgid agus
- na nótaí gaolmhara, lena n-áirítear achoimre ar bheartais shuntasacha chuntasaíochta.

I mo thuairimse, tugtar léargas fírinneach cóir leis na ráitis airgeadais ar shócmhainní, ar dhliteanais agus ar staid airgeadais Leabharlann Náisiúnta na hÉireann amhail an 31 Nollaig 2018 agus ar a hioncam agus a caiteachas le haghaidh 2018 i gcomhréir leis an gCaighdeán Tuairiscithe Airgeadais (FRS) 102 —*An Caighdeán Tuairiscithe Airgeadais is infheidhme sa Ríocht Aontaithe agus i bPoblacht na hÉireann*.

Bonn na tuairime

Rinne mé m’iniúchadh ar na ráitis airgeadais de réir na gCaighdeán Idirnáisiúnta Iniúchóireachta arna bhfógairt ag an Eagraíocht Idirnáisiúnta Uasfhoras Iniúchóireachta. Tá cur síos déanta san aguisín a ghabhann leis an tuarascáil seo ar na freagrachtaí atá orm faoi na caighdeáin sin. Táim neamhspleách ar Leabharlann Náisiúnta na hÉireann agus ba de réir na gcaighdeán céanna a chomhlíon mé na freagrachtaí eiticiúla eile atá orm.

Creidim gur leor agus cuí an fhianaise iniúchta a fuair mé chun bonn a thabhairt do mo thuairim.

Tuarascáil ar fhaisnéis seachas na ráitis airgeadais agus ar ábhair eile

Chuir Leabharlann Náisiúnta na hÉireann faisnéis áirithe eile i láthair in éineacht leis na ráitis airgeadais. Cuimsíonn an fhaisnéis sin an tuarascáil bhliantúil, an ráiteas rialachais, tuarascáil na gcomhaltaí Boird agus an ráiteas faoi rialú inmheánach. Tá cur síos déanta san aguisín a ghabhann leis an tuarascáil seo ar na freagrachtaí atá orm tuairisc a thabhairt ar fhaisnéis den sórt sin agus ar ábhair eile ar a dtuairiscím trí eisceacht.

Níl aon rud le tuairisciú agam ina leith sin.

Andrew Harkness
Ar son agus thar ceann an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste
5 Meitheamh 2019

Aguisín leis an tuarascáil

Freagrachtaí na gcomhaltaí Boird

Leagtar freagrachtaí na gcomhaltaí Boird amach sa ráiteas rialachais agus i dtuarascáil na gcomhaltaí Boird. Tá na comhaltaí Boird freagrach as na nithe seo a leanas:

- na ráitis airgeadais a ullmhú san fhoirm a fhorordaítear faoi alt 35 den Acht um Fhorais Chultúir Náisiúnta, 1997
- a chinntiú go dtugtar léargas fírinneach cóir sna ráitis airgeadais de réir FRS 102
- rialtacht na n-idirbheart a chinntiú
- measúnú a dhéanamh ar cé acu an bhfuil nó nach bhfuil úsáid bhonn an ghnóthais leantaigh de chuntasaíocht iomchuí, agus
- cibé rialú inmheánach a mheasann siad a bheith riachtanach a chur i bhfeidhm ionas gur féidir ráitis airgeadais a ullmhú atá saor ó mhíráiteas ábhartha, cibé acu de bharr calaoise nó earráide.

Freagrachtaí an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste

Ceanglaítear orm faoin Acht um Fhorais Chultúir Náisiúnta, 1997, ráitis airgeadais Leabharlann Náisiúnta na hÉireann a iniúchadh agus tuairisc a thabhairt do Thithe an Oireachtais orthu.

Is é an cuspóir atá agam le linn dom an t-iniúchadh a dhéanamh dearbhú réasúnach a fháil maidir le cé acu atá nó nach bhfuil na ráitis airgeadais ina n-iomláine saor ó mhíráiteas ábhartha de bharr calaoise nó earráide. Cé gur ardleibhéal dearbhaithe é dearbhú réasúnach, ní ráthaíonn sé go mbraithfear míráiteas ábhartha, i ngach cás inarb ann dó, nuair a dhéantar iniúchadh de réir na gCaighdeán Idirnáisiúnta Iniúchóireachta. Is féidir le míráitis teacht chun cinn as calaois nó earráid agus meastar iad a bheith ábhartha i gcás gurb amhlaidh, ina n-aonar nó i dteannta míráiteas eile, go bhféadfaí a bheith ag súil leis le réasún go rachadh siad i bhfeidhm ar na cinntí eacnamaíocha a dhéanann úsáideoirí ar bhonn na ráiteas airgeadais lena mbaineann.

Mar chuid d'aon iniúchadh a dhéantar de réir na gCaighdeán Idirnáisiúnta Iniúchóireachta, bainim leas as breithiúnas gairmiúil agus coimeádaim sceipteachas gairmiúil ar fud an iniúchta. Agus an méid sin á dhéanamh agam,

- Déanaim sainaithint agus measúnú ar na rioscaí a bhaineann le míráiteas ábhartha sna ráitis airgeadais de bharr calaoise nó earráide; ceapaim nósanna imeachta iniúchóireachta atá freagrúil do na rioscaí sin agus cuirim i bhfeidhm iad; agus faighim fianaise iniúchta is leor agus is cuí chun bonn a thabhairt do mo thuairim. Is airde an baol nach mbraithfí míráiteas ábhartha de bharr calaoise ná de bharr earráide, toisc go bhféadfadh claonpháirteachas, brionnú, easnamh d'aon ghnó, mífhaisnéis nó sárú ar an rialú inmheánach a bheith i gceist le calaois.
- Gnóthaím tuiscint ar an rialú inmheánach a bhaineann leis an iniúchadh chun nósanna imeachta iniúchóireachta a cheapadh atá cuí sna cúinsí, seachas chun tuairim a chur in iúl ar a éifeachtaí atá na rialuithe inmheánacha.
- Déanaim meastóireacht ar a chuí atá na beartais chuntasaíochta a úsáideadh agus ar a réasúnaí atá na meastacháin chuntasaíochta agus an nochtadh gaolmhar.
- Déanaim cinneadh ar a chuí atá sé bonn cuntasaíochta an ghnóthais leantaigh a úsáid agus, bunaithe ar an bhfianaise iniúchta a fuarthas, déanaim cinneadh ar cé acu is ann nó nach ann d'éiginnteacht ábhartha a bhaineann le heachtraí nó dálaí a d'fhéadfadh amhras suntasach a chaitheamh ar an gcumas atá ag Leabharlann Náisiúnta na hÉireann leanúint de bheith ag feidhmiú mar ghnóthas leantach. Má chinnim gurb ann d'éiginnteacht ábhartha, ceanglaítear orm aird a tharraingt i mo thuarascáil ar an nochtadh gaolmhar sna ráitis airgeadais nó, i gcás nach leor an nochtadh sin, ceanglaítear orm mo thuairim a athrú. Tá mo chinntí bunaithe ar an bhfianaise iniúchta a fuarthas suas go dáta mo thuarascála. Mar sin féin, d'fhéadfadh eachtraí nó dálaí amach anseo a chur faoi deara go scoirfeadh Leabharlann Náisiúnta na hÉireann de bheith ag feidhmiú mar ghnóthas leantach.
- Déanaim meastóireacht ar chur i láthair, struchtúr agus ábhar foriomlán na ráiteas airgeadais, lena n-áirítear an nochtadh, agus ar cé acu an gcuirtear nó nach gcuirtear na hidirbhearta agus na heachtraí bunúsacha i láthair ar bhealach cóir sna ráitis airgeadais.

Téim i dteagmháil leo sin a bhfuil freagrachtaí rialachais orthu as raon feidhme agus uainiú beartaithe an iniúchta agus as fionnachtana suntasacha iniúchta, lena n-áirítear aon easnaimh shuntasacha ar an rialú inmheánach a shainaithním le linn m'iniúchta, i measc ábhair eile.

Faisnéis seachas na ráitis airgeadais

Ní chumhdaíonn mo thuairim ar na ráitis airgeadais an fhaisnéis eile atá curtha i láthair sna ráitis airgeadais sin, agus ní chuirim aon chinneadh dearbhaithe in iúl ina leith.

Maidir le m'iniúchadh ar na ráitis airgeadais, ceanglaítear orm faoi na Caighdeáin Idirnáisiúnta Iniúchóireachta an fhaisnéis eile atá curtha i láthair a léamh agus, le linn dom é sin a dhéanamh, a mheas cé acu an bhfuil nó nach bhfuil an fhaisnéis eile ar neamhréir go hábhartha leis na ráitis airgeadais nó leis an eolas a gnóthaíodh le linn m'iniúchta nó cé acu ar cosúil nó nach cosúil go ndearnadh míráiteas ábhartha uirthi. Más amhlaidh, bunaithe ar an obair a rinne mé, go gcinnim go ndearnadh míráiteas ábhartha ar an bhfaisnéis eile sin, ceanglaítear orm an fíoras sin a thuairisciú.

Tuairisciú ar ábhair eile

Déantar m'iniúchadh trí thagairt do na léirbhreithnithe speisialta a bhaineann le comhlachtaí Stáit maidir lena mbainistíocht agus lena n-oibriú. Tuairiscím i gcás go bhfuil ábhair ábhartha ann a bhaineann leis an dóigh ar cuireadh gnó poiblí i gcrích.

Féachaim le linn an iniúchta le fianaise a fháil ar rialtacht na n-idirbheart airgeadais. Tuairiscím i gcás gur tháinig mé ar aon chás ábhartha nár caitheadh airgead poiblí do na críocha a bhí beartaithe ann nó aon chás nach ndearnadh na hidirbhearta de réir na n-údarás a bhí á rialú ann.

Tuairiscím trí eisceacht freisin i gcás, i mo thuairim féin,

- nach bhfuair mé an fhaisnéis agus na mínithe a theastaigh uaim do m'iniúchadh, nó
- nárbh leor na taifid chuntasaíochta chun a chur ar mo chumas iniúchadh réidh cuí a dhéanamh ar na ráitis airgeadais, nó
- nach bhfuil na ráitis airgeadais ag teacht leis na taifid chuntasaíochta.

Ráiteas faoi Ioncam agus Caiteachas agus Cúlchistí Coinnithe Ioncaim

Don bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2018

	Nóta	2018 €	2017 €
IONCAM			
Deontais an Oireachtais	2	7,652,880	8,315,831
Bronntanais (Ábhair agus Airgead Tirim)	3	2,087,739	4,125,939
Glanmhaoiniú Iarchurtha Pinsin	6 (c)	1,366,196	1,105,099
Ioncam Eile	4	421,627	170,708
Aistriú ón / (chuig an) gCuntas Caipitil	9	(2,795,413)	(6,014,282)
Ioncam iomlán		**8,733,029**	**7,703,295**
CAITEACHAS			
Riarachán agus Oibríochtaí	5	5,565,393	5,280,274
Cláir	7	847,304	902,917
Costais Sochar Scoir	6 (a)	1,914,000	1,664,249
Dímheas	10	389,849	230,565
Caiteachas Iomlán		**8,716,546**	**8,078,005**
Barrachas / (Easnamh) don Bhliain tar éis Leithreasuithe		16,483	(374,710)
Iarmhéid a Tugadh ar Aghaidh ag an 1 Eanáir		248,725	623,435
Iarmhéid a Tugadh ar Aghaidh ag an 31 Nollaig		**265,208**	**248,725**

Tá an Ráiteas ar Shreafaí Airgid Thirim agus nótaí 1 go 17 ina gcuid de na ráitis airgeadais seo.

Thar ceann Bhord Leabharlann Náisiúnta na hÉireann:

Paul Shovlin
Cathaoirleach

Sandra Collins
Stiúrthóir

Dáta: 24 Bealtaine 2019

Ráiteas faoi Ioncam Cuimsitheach

Don bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2018

	Nóta	2018 €	2017 €
Barrachas / (Easnamh) don bhliain		**16,483**	**(374,710)**
Gnóthachain ó thaithí ar oibleagáidí sochar scoir	6 (d)	1,577,000	(682,000)
Athrú ar bhoinn tuisceana atá mar bhunús le luach láithreach na n-oibleagáidí sochar scoir	6 (b)	4,157,000	(2,178,000)
Iomlán an ghnóthachain / (an chaillteanais) achtúirigh sa bhliain		**5,734,000**	**(2,860,000)**
Coigeartú ar mhaoiniú iarchurtha sochar scoir		(5,734,000)	2,860,000
Iomlán an Ioncaim Chuimsithigh don bhliain		**16,483**	**(374,710)**

Tá an Ráiteas ar Shreafaí Airgid Thirim agus nótaí 1 go 17 ina gcuid de na ráitis airgeadais seo.

Thar ceann Bhord Leabharlann Náisiúnta na hÉireann:

Paul Shovlin
Cathaoirleach

Sandra Collins
Stiúrthóir

Dáta: 24 Bealtaine 2019

Ráiteas faoin Staid Airgeadais

Amhail an 31 Nollaig 2018

	Nóta	2018 €	2017 €
Sócmhainní Seasta			
Réadmhaoin, Gléasra agus Trealamh	10	2,498,429	2,328,551
Sócmhainní Oidhreachta	11	24,166,091	21,540,555
Iomlán na Sócmhainní Seasta		26,664,520	23,869,106
Sócmhainní Reatha			
Méideanna Infhaighte	12	158,897	162,269
Airgead Tirim agus Coibhéisí Airgid Thirim		1,187,142	1,010,856
		1,346,039	1,173,125
Dliteanais Reatha *(méideanna atá dlite laistigh de bhliain amháin)*			
Méideanna iníoctha	13	1,080,831	924,400
Glansócmhainní reatha		265,208	248,725
Sochair Scoir			
Oibleagáidí Sochar Scoir	6 (b)	(39,242,000)	(43,587,104)
Sócmhainn Mhaoinithe Iarchurtha Sochar Scoir	6 (b)	39,242,000	43,587,104
Glansócmhainní Reatha		**26,929,728**	**24,117,831**
Ionadaithe ag			
Cuntas Caipitil:			
Sócmhainní Seasta Oidhreachta	9	24,166,091	21,540,555
Sócmhainní Seasta Oibriúcháin	9	2,498,429	2,328,551
Cúlchistí Coinnithe Ioncaim		265,208	248,725
		26,929,728	**24,117,831**

Tá an Ráiteas ar Shreafaí Airgid Thirim agus nótaí 1 go 17 ina gcuid de na ráitis airgeadais seo.

Thar ceann Bhord Leabharlann Náisiúnta na hÉireann:

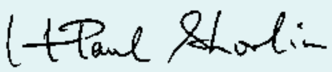

Paul Shovlin
Cathaoirleach

Sandra Collins
Stiúrthóir

Dáta: 24 Bealtaine 2019

Ráiteas faoi Shreabhadh Airgid Thirim

Don bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2018

	2018	2017
	€	€
Glansreabhadh Airgid Thirim ó Ghníomhaíochtaí Oibriúcháin		
Barrachas Ioncaim thar Chaiteachas / (Barrachas Caiteachais thar Ioncam)	16,483	(374,710)
Ábhair arna mBronnadh	(2,077,500)	(4,076,800)
Dímheas Sócmhainní Seasta	389,849	230,565
(Méadú) / Laghdú ar Mhéideanna Infhaighte	3,372	6,652
Méadú / (Laghdú) ar Mhéideanna Iníoctha	156,432	413,916
Méadú / (Laghdú) ar an gCuntas Caipitil	2,795,413	6,014,282
Glan-insreabhadh Airgid Thirim ó Ghníomhaíochtaí Oibriúcháin	**1,284,049**	**2,213,905**
Sreabhadh Airgid Thirim ó Ghníomhaíochtaí Infheistíochta		
Íocaíochtaí chun Réadmhaoin, Gléasra agus Trealamh a fháil	(559,727)	(765,532)
Íocaíochtaí chun Sócmhainní Oidhreachta a cheannach	(548,036)	(1,402,515)
Glansreabhadh Airgid Thirim ó Ghníomhaíochtaí Infheistíochta	**(1,107,763)**	**(2,168,047)**
Sreabhadh Airgid Thirim ó Ghníomhaíochtaí Maoiniúcháin		
Ús Bainc a fuarthas	-	-
Glansreabhadh Airgid Thirim ó Ghníomhaíochtaí Maoiniúcháin	**-**	**-**
Glanmhéadú/(Glanlaghdú) ar Airgead Tirim agus ar Choibhéisí Airgid Thirim	176,286	45,858
Airgead Tirim agus Coibhéisí Airgid Thirim ag an 1 Eanáir	1,010,856	964,998
Airgead Tirim agus Coibhéisí Airgid Thirim ag an 31 Nollaig	**1,187,142**	**1,010,856**

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais

Don bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2018

1. Beartais Chuntasaíochta

Tá an bunús cuntasaíochta agus na beartais shuntasacha chuntasaíochta ar ghlac Leabharlann Náisiúnta na hÉireann leo leagtha amach thíos. Cuireadh i bhfeidhm go comhsheasmhach iad uile ar fud na bliana agus ar fud na bliana roimhe.

a) Faisnéis Ghinearálta

Cuireadh Bord Leabharlann Náisiúnta na hÉireann ar bun faoin Acht um Fhorais Chultúir Náisiúnta, 1997. Tá a ceannoifig lonnaithe i Sráid Chill Dara, Baile Átha Cliath 2.

Seo a leanas príomhchuspóirí Leabharlann Náisiúnta na hÉireann de réir mar atá leagtha amach i gCuid 12 den Acht um Fhorais Chultúir Náisiúnta, 1997:

> *"…ábhar na Leabharlainne Náisiúnta atá i mbailiúchán na Leabharlainne Náisiúnta a chaomhnú, a athchóiriú, a choinneáil i gcóir mhaith agus a mhéadú ar mhaithe leis an bpobal agus taifead d'ábhar leabharlainne (lena n-áirítear ábhar a bhaineann leis an nGaeilge) a bhaineann le hÉirinn a chur ar bun agus a choinneáil ar bun agus cion a dhéanamh maidir le deis a thabhairt do bhaill an phobail teacht ar ábhar a bhaineann le tíortha eile."*

Is Eintiteas Leasa Phoiblí í Leabharlann Náisiúnta na hÉireann.

b) Ráiteas Comhlíonta

Ullmhaíodh ráitis airgeadais Leabharlann Náisiúnta na hÉireann ("An Leabharlann Náisiúnta") don bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2018 i gcomhréir le FRS 102, an caighdeán tuairiscithe airgeadais is infheidhme sa RA agus in Éirinn arna eisiúint ag an gComhairle Tuairiscithe Airgeadais (FRC), arna chur chun cinn ag Cuntasóirí Cairte na hÉireann.

c) Bunús Ullmhúcháin

Ullmhaíodh na ráitis airgeadais faoi choinbhinsiún an chostais stairiúil, cé is moite de shócmhainní agus dliteanais áirithe a mheastar ag luach cóir, mar a mhínítear sna beartais chuntasaíochta thíos. Tá na ráitis airgeadais i bhfoirm a d'fhaomh an tAire Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta faoin Acht um Fhorais Chultúir Náisiúnta, 1997. Cuireadh na beartais chuntasaíochta seo a leanas i bhfeidhm go seasmhach nuair a bhíothas ag déileáil le míreanna a mheastar a bheith ábhartha maidir le ráitis airgeadais na Leabharlainne Náisiúnta.

De réir mar atá leagtha amach i Nóta 14, bunaíodh Iontaobhas Leabharlann Náisiúnta na hÉireann (an tIontaobhas) chun cuidiú le forbairt na Leabharlainne Náisiúnta. Ní dhéantar torthaí an Iontaobhais a chomhdhlúthú leis na ráitis airgeadais seo ar an mbonn nach n-éilítear sin le hAlt 35 den Acht um Fhorais Chultúir Náisiúnta, 1997.

d) Ioncam

Deontais an Oireachtais

Aithnítear ioncam ar bhonn fabhruithe de ghnáth, seachas i gcás Dheontais an Oireachtais, a aithnítear ar bhonn fáltas airgid.

Ioncam Eile

Aithnítear ioncam eile ar bhonn fabhruithe.

Costais Dhíreacha

Costais dhíreacha a bhaineann le giniúint ioncaim eile trí ghníomhaíochtaí na Leabharlainne Náisiúnta, e.g. Araltas, léirítear iad mar ollmhéid i Nóta 4 - Ioncam Eile.

e) Réadmhaoin, Gléasra agus Trealamh

Luaitear réadmhaoin, gléasra agus trealamh de réir luach an chostais lúide dímheas carntha, arna choigeartú i leith aon soláthar do bhearnú. Cuirtear dímheas ar fáil ar an réadmhaoin, gléasra agus trealamh ar fad ar rátaí a mheastar chun an costas a dhíscríobh lúide luach iarmharach measta gach sócmhainne de réir méid chothroim thar a saolré ionchais, mar a leanas:

(i)	Daingneáin agus Feistis	10% sa bhliain
(ii)	Ríomhairí	25% sa bhliain
(iii)	Trealamh Oifige agus Ginearálta	20% sa bhliain

Léiríonn luach iarmharach an méid measta a gheofaí faoi láthair as sócmhainn a dhiúscairt, tar éis costais mheasta na diúscartha a asbhaint, dá mba rud é go bhfuil an tsócmhainn ar aois agus sa bhail lena bhfuiltear ag súil ag deireadh a saolré fónta.

Má tá fianaise oibiachtúil ann ar bhearnú luach sócmhainne, aithnítear caillteanas bearnaithe sa Ráiteas ar Ioncam agus Caiteachas agus Cúlchistí Coinnithe sa bhliain. Maidir le taispeántais le saolré theoranta, déanann an Leabharlann sócmhainní gaolmhara a dhímheas thar a saolréanna ionchais fónta nó thar shaolré fhónta an taispeántais, cibé acu is giorra.

Maoinítear sócmhainní seasta Leabharlann Náisiúnta na hÉireann ó mheascán de dheontais chaipitil agus de leithdháiltí ón ioncam reatha. Maidir le maoiniú a fhaightear ó dheontais, aistrítear é chuig cuntas caipitil a amúchtar ar aon dul le dímheas na sócmhainní gaolmhara.

f) Méideanna Infhaighte

Aithnítear méideanna infhaighte ar a luach cóir, lúide soláthar d'fhiacha amhrasacha, nuair is cuí. Is soláthar sonrach é soláthar d'fhiacha amhrasacha. Bunaítear é nuair atá fianaise oibiachtúil ann nach mbeidh an Leabharlann Náisiúnta in ann na méideanna uile atá dlite di a bhailiú. Is sa Ráiteas faoi Ioncam agus Caiteachas agus Cúlchistí Coinnithe Ioncaim a aithnítear gach gluaiseacht i soláthar ar bith d'fhiacha amhrasacha.

g) Sochair Fostaithe

Sochair Ghearrthéarmacha

Aithnítear sochair ghearrthéarmacha amhail pá saoire mar chostas sa bhliain agus cuirtear sochair atá fabhraithe ag deireadh na bliana ar áireamh san fhigiúr Méideanna iníoctha sa Ráiteas faoin Staid Airgeadais.

Sochair Scoir

Chuir an Leabharlann Náisiúnta a scéim pinsin sochair shainithe féin ar bun roimhe sin ("an Phríomhscéim"). Bíonn sí á maoiniú ar bhonn íoc mar a úsáidtear ó airgead arna sholáthar ag an Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta anois agus ó ranníocaíochtaí arna mbaint ó thuarastail na mball foirne. Chomh maith leis sin, tá Scéim Pinsin Aonair na Seirbhíse Poiblí ("an Scéim Aonair") i bhfeidhm ag an Leabharlann Náisiúnta. Is ionann an Scéim Aonair agus scéim sochair shainithe d'fhostaithe inphinsin sa tseirbhís phoiblí a ceapadh an 1 Eanáir 2013 nó i ndiaidh an dáta sin. Íoctar ranníocaíochtaí na mball den Scéim Aonair leis an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe.

Léiríonn costais phinsin sochair phinsin a thuill fostaithe agus cuirtear i láthair iad glan ar ranníocaíochtaí pinsin foirne, ranníocaíochtaí a choinníonn an Leabharlann Náisiúnta. Is mar ioncam a aithnítear méid a chomhfhreagraíonn don mhuirear pinsin sa mhéid is go bhfuil sé in-aisghabhála agus seach-churtha ag deontais a fuarthas sa bhliain chun íocaíochtaí pinsin a íoc.

Is sa Ráiteas faoi Ioncam Cuimsitheach a aithnítear gnóthachain agus caillteanais achtúireacha a eascraíonn as dliteanais scéime. Aithnítear coigeartú comhfhreagrach sa mhéid atá in-aisghabhála ón Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta.

Léirítear sna ráitis airgeadais na sócmhainní agus na dliteanais, ar a luach cóir, a eascraíonn as oibleagáidí pinsin na Leabharlainne Náisiúnta agus as aon mhaoiniú gaolmhar agus aithnítear iontu na costais a bhaineann le sochair phinsin a chur ar fáil sna tréimhsí cuntasaíochta a dtuilleann fostaithe iad lena linn. Tomhaistear dliteanais na scéime sochar scoir ar bhonn achtúireach agus leas á bhaint as modh an aonaid réamh-mheasta chreidmheasa.

h) Sócmhainní Oidhreachta agus Bailiúcháin na Leabharlainne

Sainmhínítear Sócmhainn Oidhreachta mar shócmhainn inláimhsithe lena mbaineann cáilíochtaí stairiúla, ealaíne, eolaíochta, teicneolaíochta, geoifisiceacha nó comhshaoil agus atá á coinneáil agus á cothabháil go príomha mar gheall ar an méid a chuireann siad le heolas agus le cultúr.

Aithint Tosaigh

Taifeadtar míreanna ceannaithe ar a gcostas sna ráitis airgeadais. Taifeadtar míreanna bronntanais ar luach reatha de réir mar a chinneann Coimeádaithe na Leabharlainne é, agus tagairt á déanamh, nuair is féidir, do mhargaí tráchtála trí úsáid a bhaint as an bhfaisnéis idirbheart is déanaí atá ar fáil ó cheantanna. I gcás bronntanas a mbaineann an Leabharlann Náisiúnta leas as alt 1003 den Acht Comhdhlúite Cánacha, 1997 ina leith, taifeadtar iad bunaithe ar an luach a chinneann Oifig na gCoimisinéirí Ioncaim.

Aithnítear bronntanais mar ioncam agus déantar aistriú comhfhreagrach chuig cuntas caipitil na Sócmhainní Seasta Oidhreachta mar a leanas:

- Bronntanais nach bhforchuirtear coinníollacha sonracha a bhaineann le feidhmíocht sa todhchaí ar an Leabharlann leo, aithnítear san ioncam iad nuair a fhaightear na hacmhainní nó nuair a bhíonn siad infhaighte;
- Bronntanais a bhforchuirtear coinníollacha sonracha a bhaineann le feidhmíocht sa todhchaí ar an Leabharlann leo, ní aithnítear san ioncam iad ach tar éis na coinníollacha a bhaineann le feidhmíocht a chomhlíonadh; agus
- Aithnítear dliteanas i gcás ina bhfaightear acmhainní sula gcomhlíontar na critéir aitheanta ioncaim.

Luacháil

Níl an Bord den tuairim gur féidir costas iontaofa ná faisnéis luachmhar a fháil do gach ceann de na míreanna atá á gcoinneáil i mbailiúcháin na Leabharlainne Náisiúnta. Ní féidir déanamh amhlaidh de bharr chineál éagsúil na n-ábhar atá á gcoinneáil, de bharr líon na míreanna sna bailiúcháin agus de bharr na heaspa luachanna inchomparáide margaidh atá ar fáil. Dá bhrí sin, ní aithníonn an Leabharlann Náisiúnta a bailiúcháin uile mar shócmhainní sa Ráiteas faoin Staid Airgeadais seachas i gcás ceannacháin a raibh costas nó luach €5,000 nó níos mó orthu a fuarthas nó a bronnadh ó bhunú an Bhoird i mí na Bealtaine 2005. Tugtar Sócmhainní Oidhreachta ar na cineálacha sin sócmhainní ag an dáta taifeadta.

Aithnítear sócmhainní oidhreachta ar dtús ag costas an cheannacháin mar an luach a chuirtear ar earraí bronnta. Tugtar na hearraí ar aghaidh ag costas sa ráiteas ar staid airgeadais le laghduithe le haghaidh bearnaithe nuair is ábhartha.

Is trí leithdháileadh maoinithe caipitil na Leabharlainne Náisiúnta don bhliain a mhaoinítear gach ceannachán don bhailiúchán a bhfuil costas €5,000 nó níos mó air. Is tríd an leithdháileadh maoinithe reatha a mhaoinítear ceannacháin a bhfuil costas faoi bhun €5,000 orthu.

Caipitlítear Cartlannú Gréasáin agus Digitiú ar a gcostas. Caipitlítear na costais sin freisin i gcás ina mbaineann catalógú agus meiteashonraí go díreach le tionscadail Chartlannaithe Gréasáin agus Digitithe.

Bearnú

Ní dhéantar sócmhainní oidhreachta a dhímheas. Más ann d'fhianaise oibiachtúil ar bhearnú luach sócmhainn oidhreachta, aithnítear caillteanas bearnaithe sa Ráiteas faoi Ioncam agus Caiteachas agus Cúlchistí Coinnithe Ioncaim sa bhliain. D'fhéadfaí sócmhainn oidhreachta a bhearnú, mar shampla i gcásanna ina bhfuil meath fisiciúil tagtha uirthi, inar briseadh í nó ina dtagann amhras chun cinn maidir lena barántúlacht.

Costais Chaomhantais

Is sa Ráiteas faoi Ioncam agus Caiteachas agus Cúlchistí Coinnithe Ioncaim sa tréimhse ina dtabhaítear é a aithnítear caiteachas caomhnaithe a theastaíonn chun míreanna aonair a chaomhnú nó chun meath míreanna aonair a chosc.

i) Breithiúnais Thábhachtacha Chuntasaíochta agus Meastacháin Thábhachtacha Chuntasaíochta

I dtaca le hullmhú na ráiteas airgeadais, ní mór don lucht bainistíochta breithiúnais, meastacháin agus boinn tuisceana a dhéanamh a théann i bhfeidhm ar mhéideanna na sócmhainní agus na ndliteanas a tuairiscíodh tráth an dáta tuairiscithe agus na méideanna a tuairiscíodh le haghaidh ioncaim agus speansas le linn na bliana. Fágann cineál an mheastacháin go bhféadfadh na torthaí féin bheith difriúil ó na meastacháin sin, áfach. Bhí an tionchar is suntasaí ag na breithiúnais seo a leanas ar na méideanna atá aitheanta sna ráitis airgeadais.

Sócmhainní Oidhreachta a Bronnadh

Cinntear luach na míreanna bailiúcháin a bhronntar ar an Leabharlann Náisiúnta trí theicnící luachála a úsáid. Feidhmíonn an Leabharlann Náisiúnta a breithiúnas agus í ag roghnú modhanna éagsúla, mar atá leagtha amach sa bheartas cuntasaíochta do Shócmhainní Oidhreachta (h) thuas.

Réadmhaoin, Gléasra agus Trealamh a Bhearnú

Déantar sócmhainní atá faoi réir amúchadh a athbhreithniú i leith bearnú i gcás ina léiríonn eachtraí nó athruithe i gcúinsí nach bhféadfaí an méid glanluacha a aisghabháil. Aithnítear caillteanas bearnaithe de réir na difríochta idir méid glanluacha na sócmhainne agus méid in-aisghabhála na sócmhainne, fad gur mó an méid glanluacha ná an méid in-aisghabhála. Is é an méid in-aisghabhála an ceann is airde de luach cóir na sócmhainne lúide an costas díola agus luach úsáide na sócmhainne. D'fhonn bearnú a mheasúnú, rangaítear sócmhainní ag na leibhéil is ísle dá bhfuil sreabhadh airgid thirim atá inaitheanta ar leithligh (aonaid ghiniúna airgid). Déantar sócmhainní neamhairgeadais a bearnaíodh a athbhreithniú ar mhaithe le haisiompú féideartha an bhearnaithe ag gach dáta tuairiscithe.

Dímheas agus Luachanna Iarmharacha

Rinne na Stiúrthóirí athbhreithniú ar shaolréanna sócmhainne agus luachanna iarmharacha gaolmhara gach aicme sócmhainne seasta, go háirithe saolré ionchais eacnamaíoch agus luachanna iarmharacha na bhfeistí agus na ndaingneán, agus chinn siad gur cuí na saolréanna sócmhainne agus na luachanna iarmharacha.

Maoiniú Iarchurtha le haghaidh Sochair Scoir

Maidir leis na Scéimeanna Aoisliúntais dá dtagraítear sa rannán "Sochair Fostaithe" thuas:

- D'aithin an Bord sócmhainn atá comhfhreagrach don dliteanas neamh-mhaoinithe le haghaidh sochair scoir atá iníoctha faoin bPríomh-Scéim agus d'aithin sé maoiniú iarchurtha le haghaidh sochair scoir arna n-aithint sa bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2018. I mbreithiúnas an Bhoird leanfaidh an Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta nó a heintitis chomharbachta leis na cistí is gá a sholáthar chun na hoibleagáidí pinsin neamh-mhaoinithe sin a sheasamh.
- Íoctar ranníocaíochtaí pinsin faoin Scéim Aonair leis an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe. Tuairiscíodh an Scéim Aonair mar scéim sochair shainithe agus tá sí san áireamh le nochtadh FRS 102 le haghaidh 2018.

Oibleagáid Sochar Scoir

Na boinn tuisceana atá mar bhunús leis na luachálacha achtúireacha a gcinntear na méideanna a aithnítear sna ráitis airgeadais ina leith (lena n-áirítear rátaí lascaine, rátaí an mhéadaithe ar leibhéil chúitimh agus rátaí mortlaíochta sa todhchaí), nuashonraítear iad gach bliain bunaithe ar dhálaí eacnamaíocha reatha agus i dtaca le haon athruithe ábhartha ar théarmaí agus ar choinníollacha na bpleananna pinsin agus iarscoir.

Is féidir leis na nithe seo a leanas dul i bhfeidhm ar na boinn tuisceana:

(i) an ráta lascaine, athruithe ar an ráta fáltais ar bhannaí corparáideacha ardchaighdeáin; agus

(ii) leibhéil chúitimh sa todhchaí, dálaí an mhargaidh shaothair sa todhchaí.

2. Deontais an Oireachtais

Deontais an Oireachtais a vótáiltear chuig an Leabharlann Náisiúnta ó Vóta 33 na Roinne Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta ("an Roinn") mar a léirítear sna ráitis airgeadais, tá na nithe seo a leanas i gceist iontu:

		2018	2017
	Fo-cheannteideal	**€**	**€**
Leabharlann Náisiúnta na hÉireann – Reatha	A.11	7,085,000	6,815,000
Bonneagar Cultúrtha agus Forbairt Chultúrtha - Caipiteal	A.7	75,373	1,022,831
Leabharlann Náisiúnta na hÉireann – Caipiteal	A.11	478,000	478,000
Éagsúlacht agus Cuimsiú LNÉ - Reatha	A.6	10,000	-
Ciste Digitithe - Caipiteal	A.15	4,507	-
		7,652,880	**8,315,831**

Is iad na deontais faoi Fho-cheannteideal A.11 deontais bhliantúla na Leabharlainne Náisiúnta chun críocha oibriúcháin, lena n-áirítear pá, pinsin, caiteachas riaracháin agus cláir, bailiúcháin agus mionfheabhsúcháin chaipitil.

Tá na deontais faoi fho-cheannteideal A.6 le haghaidh thionscnaimh Leabharlann Náisiúnta na hÉireann sa réimse a bhaineann le hÉagsúlacht agus Cuimsiú. Tá deontais faoi Fho-cheannteideal A.15 mar thaca leis an Leabharlann Náisiúnta chun a cuid bailiúchán a dhigitiú d'fhonn rochtain ar líne a éascú.

Bhí na nithe seo a leanas i gceist leis na deontais ón gCiste Bonneagair Chultúrtha agus Forbartha Cultúrtha (Foche-annteideal A.7):

	2018	2017
	€	**€**
Bailiúcháin a bhaineann le William Butler Yeats	-	500,000
Forbairt Thaispeántas Seamus Heaney	-	453,846
Caomhnú lámhscríbhinní na hOifige Ginealais	-	45,000
Athshamhlú na Leabharlainne Náisiúnta - Forbairt Chaipitil	75,373	23,985
	75,373	**1,022,831**

Chuaigh an Leabharlann Náisiúnta i gcomhpháirtíocht leis an Roinn agus le Banc na hÉireann maidir le forbairt a taispeántais i dtaca le Seamus Heaney i mBanc na hÉireann athfhorbartha ar Fhaiche an Choláiste, Baile Átha Cliath. Sholáthair an Roinn maoiniú le haghaidh choimeádaíocht an Taispeántais in 2017 (€651,000). Déanann an Leabharlann Náisiúnta agus Banc na hÉireann costais oibríochtúla an taispeántais a chómhaoiniú. Seoladh an taispeántas an 4 Iúil 2018 agus thug Banc na hÉireann ranníocaíocht €200,000 ina leith.

Is clár críochnaithe é caomhnú Lámhscríbhinní na hOifige Ginealais a maoiníodh le haghaidh trí bliana ó 2015. Soláthraíodh tuarascálacha ar dhul chun cinn don Roinn chun tacú le hiarratais ar tharraingt anuas cistí.

Soláthraíodh ranníocaíocht le haghaidh Fhorbairt an Sciatháin Thiar i Nollaig 2018, rud a bheidh ina chuid dár n-oibreacha leanúnacha le hOifig na nOibreacha Poiblí.

Aisíocadh an maoiniú deontais uile faoi Fho-cheannteidil A.7 i riaráiste bunaithe ar sholáthar sonrasc, ar chonarthaí nó ar tuarascálacha párolla agus ar fhianaise ar íocaíocht. Ní raibh aon mhéideanna dlite ag deireadh na bliana.

3. Bronntanais

	2018	2017
	€	€
Ábhair arna mBronnadh	2,077,500	4,076,800
Bronntanais - Airgead Tirim	10,239	49,139
	2,087,739	**4,125,939**

Déantar bronntanais earraí bailiúcháin a chaipitliú nuair a dhéantar iad a luacháil ag €5,000 nó níos mó i gcomhréir leis an mBeartas um Bailiúcháin (féach nóta 7 (a)). Le linn 2018, bronnadh 7 mbronntanas ar Bhailiúcháin Speisialta na Leabharlainne Náisiúnta dar luach €5,000 nó níos mó agus sonraítear iad sin i Nóta 7 (a), Bailiúcháin. Ní dhearnadh aon bhronntanais faoi Alt 1003 den Acht Comhdhlúite Cánacha, 1997 (arna leasú ag an Acht Airgeadais 2002) le linn 2018.

4. Ioncam Eile

	2018	2017
	€	€
Seirbhísí Cóipeála	51,244	71,974
Dleachtanna agus Seirbhísí Macasamhlaithe	22,016	25,784
Ioncam Araltais	41,157	16,777
Costais Dhíreacha a bhain le hAraltas	(40,546)	(13,982)
Research Data Alliance – Deontas Eorpach	121,929	31,435
Café Joly	1,274	22,514
Deontas na Comhairle Oidhreachta	9,151	10,000
Ioncam Miondíola ó Thaispeántas Heaney	43,631	-
Costais Mhiondíola ó Thaispeántas Heaney	(28,351)	-
Urraíocht	200,000	6,782
Ioncam Ilghnéitheach	122	(576)
	421,627	**170,708**

Tríd an deontas a fhaightear ón Research Data Alliance (RDA) tacaítear le seirbhísí comhairleachta agus imeachtaí um bainistíocht sonraí taighde, na speansais a thabhaíonn an Stiúrthóir maidir lena rannpháirtíocht sa Research Data Alliance, mar aon le forchostas riaracháin. Fuair an Leabharlann Náisiúnta maoiniú breise ón RDA le linn 2018.

Is ionann an deontas a fuarthas ó Chomhairle Oidhreachta na hÉireann agus ranníocaíocht le costais a bhaineann le hIntéirneach Caomhantais lánaimseartha a fhostú ag an Leabharlann Náisiúnta. Is clár bliantúil an clár seo a thosaíonn i Samhain gach bliain. Ní dhearnadh an clár a reáchtáil le haghaidh thréimhse iomlán 2018.

Fuarthas an t-airgead Urraíochta dar luach €200,000 ó Bhanc na hÉireann. Is ionann sin agus ranníocaíocht an Bhainc le hoibriú Thaispeántas Heaney na Leabharlainne Náisiúnta 'Listen Now Again.' Tá an Taispeántas lonnaithe in Ionad Oidhreachta Bhanc na hÉireann san áitreabh dá chuid ar Fhaiche an Choláiste, Baile Átha Cliath 2.

5. Riarachán agus Oibríochtaí

	Nóta	2018 €	2017 €
Luacha Saothair agus Costais Foirne eile	5(a)	4,212,741	4,134,252
Leictreachas, Glantachán agus Fóntais		310,553	277,503
Cumarsáid agus TF		262,434	243,383
Slándáil		228,313	230,353
Costais Chomhairleachta	5(f)	146,402	107,405
Costais Ilghnéitheacha Oibriúcháin		204,058	86,666
Costais Stórála ag Coláiste na Tríonóide, Seantrabh		97,453	102,997
Costais Oifige		37,566	63,655
Deisiúcháin, Cothabháil agus Muirir Léasúcháin		61,772	27,783
Caillteanais de bharr an Ráta Malairte Eachtraí		3,894	5,395
Ús Prasíocaíochta		207	882
		5,565,393	**5,280,274**

(a) Luach Saothair - Sochair Chomhiomlána Fostaithe

	Nóta	2018 €	2017 €
Tuarastail Foirne		3,743,308	3,689,700
ÁSPC Fostóra		291,093	269,413
Speansais Chomhaltaí an Bhoird agus Luach Saothair an Stiúrthóra	5 (d)/(e)	119,134	114,144
Sochair Chomhiomlána Fostaithe		**4,153,535**	**4,073,257**
Taisteal agus Cothú Foirne		20,781	33,403
Oiliúint agus Forbairt Foirne		38,425	27,592
Luacha Saothair agus Costais Foirne eile		**4,212,741**	**4,134,252**

Sochair Ghearrthéarmacha na Foirne

	2018 €	2017 €
Bunphá	3,629,482	3,581,343
Ragobair	18,782	19,813
Liúntais	95,044	88,544
	3,743,308	**3,689,700**

Bhí €147,609 (€135,301: 2017) in asbhaint a bhaineann le pinsean de chuid na foirne le haghaidh 2018.

Speansais na Foirne

	2018 €	2017 €
Taisteal agus Cothú Foirne - Intíre	4,157	10,131
Taisteal agus Cothú Foirne - Idirnáisiúnta	16,624	23,272
	20,781	**33,403**

(b) Líon Foirne (Coibhéisí Lánaimseartha nó FTEnna)

	2018	2017
Líon Foirne (Coibhéisí Lánaimseartha)	85.7	78.6

(c) Miondealú ar shochair ghearrthéarmacha fostaithe

Raon na sochar fostaithe iomlán	Líon Fostaithe	
Ó - Go dtí	2018	2017
€60,000 - €69,999	16	11
€70,000 - €79,999	6	7
€80,000 - €89,999	3	1
€90,000 - €99,999	0	0
€100,000 - €109,999	0	1
€110,000 - €119,999	1	0

Nóta: Chun críocha an nochta seo, áirítear le sochair ghearrthéarmacha fostaithe maidir le seirbhísí a soláthraíodh le linn na tréimhse tuairiscithe tuarastal, ragobair agus íocaíochtaí eile a rinneadh thar ceann an fhostaí ach ní áirítear ÁSPC leo.

San áireamh leis an tábla seo tá an Coiste Comhairleach Bainistíochta ("MAC") agus gráid shinsearacha eile atá údaraithe conarthaí a dhéanamh agus gealltanais airgeadais a dhéanamh thar ceann na heagraíochta faoi réir teorainneacha údaraithe sainiúla agus a meastar a bhaill le bheith ina bpríomhphearsana bainistíochta de chuid na Leabharlainne Náisiúnta de réir mar atá sainithe faoi FRS 102. Cuimsíodh le sochair fostaithe a íocadh le baill na Foirne Ceannasaíochta nó ar a son in 2018 Tuarastal de €631,432 (€536,826:2017) ÁSPC Fostóra de €49,907 (€40,675:2017).

(d) Speansais Chomhaltaí an Bhoird

Comhalta Boird	Cruinnithe ar Fhreastail an Comhalta orthu	An Coiste Iniúchóireachta & Riosca (ARC)	An Coiste Comhairleach do Léitheoirí ar a bhFreastalaíodh	An Coiste Ginealais & Araltais ar a bhFreastalaíodh	Táillí Boird	Speansais Dhearbhaithe €
Paul Shovlin (Cathaoirleach)	9				-	-
Ciara Breathnach	8		2		-	-
Bob Collins	6				-	-
Maeve Conrick	7	3			-	1,094
James Dorgan	9	4			-	-
Jack Keyes	6		3		-	1,070
Conor Kostick	9			1	-	-
Katherine McSharry	9		3		-	-
Eoin McVey	9	4			-	-
Susan Philips	9			2	-	515
Susan Schreibman	7			1	-	-
Jennifer Taaffe	8			3	-	-
Teresa Harrington (Níl sí ina comhalta Boird ach comhthoghadh í ar an ARC)		4			-	-
						2,679

Ní íocann an Leabharlann táillí leis na comhaltaí Boird. Ba cheart a thabhairt faoi deara go mbaineann 85% de na speansais thuas a íocadh in 2018 le 2017. Ní dhearnadh aon fhabhrú maidir le haon chaiteachas eile a bhaineann le 2018 nach ndearnadh a éileamh fós.

(e) Luach Saothair an Stiúrthóra

	2018	2017
	€	€
An Stiúrthóir, gan ÁSPC fostóra a áireamh (a ceapadh i mí Lúnasa 2015)	112,799	99,709
Ceartú ar Thuarastal 2017 - Riaráistí a Íocadh in 2018	3,656	
	116,455	**99,709**

Áirítear leis an bpacáiste luacha saothair freisin socruithe pinsin earnála poiblí caighdeánacha. Níl aon bhónais ná Sochair Chomhchineáil infheidhme leis an bpost seo. Bhí tuarastal an Stiúrthóra faoi réir ag ceartú le haghaidh 2017 a cuireadh i bhfeidhm in 2018.

(f) Costais Chomhairleachta

	2018	2017
	€	€
Comhairleacht	84,081	32,745
Iniúchóireacht	33,743	23,936
- Iniúchadh Seachtrach	*21,000*	*20,000*
- Iniúchadh Inmheánach	*12,743*	*3,936*
Dlí	21,147	35,508
Aistriú	7,431	15,216
	146,402	**107,405**

Áirítear le costais chomhairleachta costas comhairle seachtraí don lucht bainistíochta agus ní áirítear leo feidhmeanna 'gnó mar is gnáth' arna seachfhoinsiú. Is ionann táille Oifig an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste agus €21,000 (2017: 20,000).

Níor tabhaíodh aon chostais dhlíthiúla, socraíochtaí nó costais idir-réitigh agus eadrána sa bhliain a bhaineann le conarthaí le tríú páirtithe.

6. Costais Sochar Scoir

a) Anailís ar iomlán na gcostas sochar scoir a muirearaíodh ar an gCuntas Ioncaim agus Caiteachais

	2018	2017
	€	€
Ollchostas Seirbhíse Reatha	1,308,000	1,066,000
Costas Úis	735,000	707,000
Ranníocaíochtaí Fostaithe	(129,000)	(108,751)
	1,914,000	**1,664,249**

b) Gluaiseacht i nglanoibleagáidí sochar scoir sa bhliain airgeadais

	2018	2017 Athshonraithe
	€	€
Oibleagáid Sochair Shainithe Tosaigh	43,590,000	39,625,000
Costas Seirbhíse Reatha	1,308,000	1,066,000
Costas Úis	735,000	707,000
(Gnóthachan) / Caillteanas Achtúireach – Boinn Tuisceana Airgeadais	(4,157,000)	2,178,000
(Gnóthachan) / Caillteanas Achtúireach – Ó Thaithí	(1,577,000)	682,000
Sochair lúide Ranníocaíochtaí Íoctha na mBall	(657,000)	(668,000)
Oibleagáid Sochair Shainithe Deiridh	**39,242,000**	**43,590,000**

c) Maoiniú iarchurtha le haghaidh sochair scoir

Aithníonn an Bord na méideanna sin mar shócmhainn atá comhfhreagrach don dliteanas iarchurtha neamh-mhaoinithe le haghaidh sochair scoir ar bhonn an tacair bonn tuisceana atá luaite thuas agus ar bhonn roinnt eachtraí san am a chuaigh thart. Áirítear leis na heachtraí sin an bonn reachtúil le bunú na scéime sochar scoir agus an beartas agus an cleachtas atá i bhfeidhm faoi láthair i dtaca le pinsin seirbhíse poiblí a mhaoiniú, lena n-áirítear ranníocaíochtaí ó fhostaithe agus an próiseas meastachán bliantúil. Níl aon fhianaise ag an mBord á léiriú nach leanfaidh an beartas maoinithe seo ar aghaidh ag íoc na méideanna sin de réir an chleachtais reatha.

Is mar a leanas a aithníodh an glanmhaoiniú iarchurtha le haghaidh sochair scoir sa Ráiteas faoi Ioncam agus Caiteachas agus Cúlchistí Coinnithe Ioncaim:

	2018	2017
	€	€
Maoiniú in-aisghabhála i leith chostais sochar scoir na bliana reatha	2,043,000	1,773,000
Deontas stáit a cuireadh i bhfeidhm chun sochair scoir a íoc	(676,804)	(667,901)
	1,366,196	**1,105,099**

Is ionann an tsócmhainn maoinithe iarchurtha le haghaidh sochair scoir amhail an 31 Nollaig 2018 agus €39.2m (2017: €43.6m).

d) Stair na n-oibleagáidí sochair shainithe

	2018	2017	2016	2015	2014
	€'000	€'000	€'000	€'000	€'000
Oibleagáidí Sochair Shainithe	39,242	43,590	39,625	33,634	35,171
Gnóthachain / (Caillteanais) ó thaithí ar Dhliteanais Scéime Sochair Shainithe	1,577	(682)	754	415	425
Céatadán Dhliteanais an Phlean	4.0%	(1.6%)	1.9%	1.2%	1.2%

e) Cur síos ginearálta ar an scéim

Is é atá sa scéim sochar scoir socrú pinsin tuarastal deiridh sochair shainithe ina bhfuil sochair agus ranníocaíochtaí sainithe trí thagairt do rialacháin reatha "eiseamláireacha" de scéimeanna seirbhíse poiblí. Soláthraíonn an scéim pinsin (1/80 in aghaidh na bliana seirbhíse), aisce nó cnapshuim (3/80 in aghaidh na bliana seirbhíse) agus pinsin chéilí agus leanaí. Is é 65ú breithlá an bhaill an ghnáth-aois scoir, agus tá daoine arbh bhaill iad roimh an mbliain 2004 i dteideal dul ar scor gan laghdú achtúireach ón uair a shlánaíonn siad 60 bliain d'aois. Méadaíonn pinsin atá á n-íoc (agus atá á n-iarchur) de ghnáth ar aon dul leis an mboilsciú ginearálta ar thuarastal seirbhíse poiblí.

Oibríonn Leabharlann Náisiúnta na hÉireann Scéim Pinsean Aonair na Seirbhíse Poiblí (an Scéim Aonair) freisin. Is scéim pinsean sochair shainithe í d'fhostaithe inphinsin sa tseirbhís phoiblí a ceapadh an 1 Eanáir 2013 nó i ndiaidh an dáta sin de réir an Achta um Pinsin na Seirbhíse Poiblí (Scéim Aonair agus Forálacha eile) 2012. Déantar foráil sa scéim i leith cnapshuim pinsin agus scoir atá bunaithe ar luach saothair inphinsin mar mheán gairme agus ar phinsin chéilí agus ar phinsin leanaí. Is é 66 bliain d'aois an aois íosta pinsin (a ardaíonn de réir athruithe san aois pinsin Stáit). Ar áireamh sa scéim tá saoráid luathscoir a laghdaítear go hachtúireach ó 55 bliana d'aois ar aghaidh. Méadaítear pinsin atá á n-íoc de réir an innéacs praghsanna do thomhaltóirí.

Bunaíodh an luacháil arna húsáid le haghaidh nochtuithe FRS 102 ar luacháil achtúireach iomlán a rinne achtúire neamhspleách cáilithe an 22 Feabhra 2019, agus ceanglais FRS á dtabhairt san áireamh d'fhonn dliteanais na scéime a mheasúnú amhail an 31 Nollaig 2018.

Bhí na príomhbhoinn tuisceana achtúireacha mar a leanas:

	2018	2017
Boilsciú	1.70%	1.90%
Ráta an mhéadaithe fhadtéarmaigh ghinearálta i dtuarastal	2.70%	2.90%
Ráta an mhéadaithe i sochair stáit	1.70%	1.90%
Ráta an mhéadaithe i sochair iarchurtha	1.70%	1.90%
Méaduithe pinsin	1.70%	1.90%
Ráta lascaine do dhliteanais scéime	2.0%	1.70%

Mortlaíocht

Leis an mbonn mortlaíochta féadfar feabhsúcháin a dhéanamh go sainráite ar an ionchas saoil thar am, ionas go mbeidh ionchas saoil ag am scoir ag brath ar an mbliain ina mbaineann an ball aois scoir amach. Leis an tábla thíos taispeántar an t-ionchas saoil do bhaill a shlánóidh 65 bliain d'aois in 2018 agus in 2037.

	2018	2037
Ionchas saoil - fear	87.0	87.0
Ionchas saoil - bean	90.1	90.0

7. Cláir

	Nóta	2018 €	2017 €
Bailiúcháin Speisialta			
Tionscadal Catalógaithe		22,574	25,225
Éadálacha Bailiúchán Speisialta	7 (a)	283,904	144,196
Caomhnú		72,382	102,754
Comhoibriú IFI / Liam O'Leary		-	7,715
Seirbhísí Seomra Léitheoireachta MSS		660	966
		379,520	280,856
Bailiúcháin Fhoilsithe			
Éadálacha Bailiúchán Foilsithe	7 (a)	107,388	143,610
An Tionscadal Glanta Leabhar		-	22,386
Próiseáil agus Cumhdach		4,640	6,057
Seirbhísí do Léitheoirí		7,493	16,071
		119,521	188,124
For-rochtain			
Cláir Phoiblí, Cumarsáid agus Rannpháirtíocht		211,061	287,455
WW1 Ireland: Exploring the Irish Experience		11,788	22,109
Imeachtaí Cuimhneacháin 2017		816	690
Taispeántas Heaney – 'Listen Now Again'		4,009	
Taispeántais eile		44,994	23,981
Taispeántas faoi William Butler Yeats		7,161	6,504
		279,829	340,739
Ginealas agus Araltas			
Seirbhís Taighde Ginealais		26,097	40,107
Tionscadail Chatalógaithe agus Chaomhnaithe na hOifige Ginealais		12,358	6,172
Costais Eile Ghinealais agus Araltais		3,090	3,147
		41,545	49,426
Bailiúcháin Dhigiteacha			
Bogearraí a bhaineann go sonrach le Leabharlanna		13,156	20,436
Catalógú na mBailiúchán Digiteach		518	1,409
Trealamh Leabharlainne agus Cothabháil		13,215	21,927
		26,889	43,772
		847,304	**902,917**

(a) Éadálacha

	Nóta	2018
		€
Sealbhuithe Bailiúchán Speisialta a maoiníodh tríd an Deontas Reatha		
Seanleabhair agus Leabhair Neamhchoitianta		134,438
Lámhscríbhinní		93,598
Priontaí agus Líníochtaí		41,915
Earraí Inbhailithe		8,236
Grianghraif		5,717
		283,904
Sealbhuithe Bailiúchán Speisialta a maoiníodh tríd an Deontas Caipitil		
James Joyce agus Henri Matisse – Eagrán uathúil Ulysses		15,886
Páipéir Bhreise Christy Brown		6,479
Lámhscríbhinn Ghaeilge le Conchubhar Ó Géarghainn		6,750
Atlas Eastát Westby		9,500
Páipéir a bhaineann le beathaisnéis Maud Gonne		9,000
Bailiúchán Eastát Annaly-Clifden Páipéir Analy/Clifden		27,000
Cartlann Butler Agar		8,750
Litreacha WB Yeats – Olivia Shakespeare		293,326
Lámhscríbhinní Ilghnéitheacha		41,338
Charles Smyth – Ancient & Present State of Co. Kerry (1756)		9,600
	11	427,629
Bailiúcháin Speisialta a fuarthas trí bhronnadh		
Dialann Andrew J. Byrne		7,500
Páipéir Cyril Cusack		20,000
Páipéir Mhuintir O'Connell		20,000
Bailiúchán an Tionscadail 'Second Look'		15,000
Litir Seamus Heaney chuig Patricia Hogan		5,000
Cartlann Roddy Doyle (Páipéir Bhreise)		10,000
Páipéir Band Aid		2,000,000
	11	2,077,500
Sealbhuithe Bailiúchán Digiteach a maoiníodh tríd an Deontas Caipitil		
Cartlannú Gréasáin		120,407
Sealbhuithe Bailiúchán Foilsithe a maoiníodh tríd an Leithdháileachán Reatha		
Leabhair		15,914
Síntiúis ar líne agus CD-ROM		73,062
Nuachtáin		8,994
Tréimhseacháin		9,418
		107,388
Iomlán na Sealbhuithe		**3,016,828**

De réir mar atá sonraithe in AP1(h) áirítear sócmhainní oidhreachta a ceannaíodh/a bronnadh ó bunaíodh an Bord in 2005 leis an Ráiteas faoin Staid Airgeadais. Ní dhearnadh bailiúcháin na Leabharlainne Náisiúnta a bhí ann ag an dáta bunaithe a dhílsiú sa Bhord - bhí siad fós dílsithe sa Stát. Is é barúil an Bhoird nach bhfuil sé praiticiúil na bailiúcháin sin a luacháil nó a gcostas bunaidh a chinneadh agus, in aon chás, ní sholáthrófaí aon fhaisnéis leis sin a bheadh ábhartha nó úsáideach chun a maoirseacht ar na bailiúcháin a mheasúnú.

Baineann luach íseal le formhór na míreanna a fhaightear le haghaidh na mbailiúchán ina n-aonar, ar nós leabhar, nuachtán agus tréimhseachán. Maidir le hábhair a fhoilsítear in Éirinn, faightear iad trí thaisce dhlíthiúil de réir fhorálacha alt 198 den Acht Cóipchirt agus Ceart Gaolmhar 2000. Maidir le hábhair a fhoilsítear in áit eile, faightear iad trí cheannach nó trí bhronnadh de réir Bheartas na Leabharlainne Náisiúnta maidir le Bailiúcháin a Fhorbairt. Áirítear leo sin ábhair a fhoilsítear i dTuaisceart Éireann mar aon le hábhair a fhoilsítear thar lear lena mbaineann spéis Éireannach de réir cheanglais Alt 12 den Acht um Fhorais Chultúir Náisiúnta, 1997.

Taispeántar bailiúcháin le linn 2018 sa tábla thuas, agus idirdhealú á dhéanamh idir caiteachas arna chur de mhuirear ar an Ráiteas faoi Ioncam agus Caiteachas agus Cúlchistí Coinnithe Ioncaim maidir le hearraí arna luacháil ina n-aonar ar luach níos lú ná €5,000 - atá taispeánta de réir an chineáil - agus caiteachas ar earraí caipitlithe nó tionscadail dhigitithe arna luacháil ag €5,000 nó níos mó - atá miondealaithe.

Laistigh de na bailiúcháin a bronnadh in 2018 tá earraí éagsúla ann arna luacháil ag €77,500. Cé go dtuairiscíonn an Leabharlann Náisiúnta na hearraí sin ar an dóigh chéanna le bronntanais tháinig na hearraí sin isteach sa Bhailiúchán Náisiúnta trí bhíthin éarlais fhadtéarma a mheastar a bheith buan le fírinne.

8. Ceangaltais Chaipitil

Ní raibh aon ghealltanais chonarthacha i bhfeidhm amhail an 31 Nollaig 2018.

9. Cuntas Caipitil

a) Sócmhainní Oidhreachta

	2018	2017
	€	€
Iarmhéid Tosaigh	21,540,555	16,061,240
Sócmhainní Oidhreachta a fuarthas	548,036	1,402,515
Sócmhainní Oidhreachta a deonaíodh	2,077,500	4,076,800
Iarmhéid deiridh (Nóta 11)	**24,166,091**	**21,540,555**

b) Sócmhainní Seasta Oibriúcháin

	2018	2017
	€	€
Iarmhéid Tosaigh	2,328,551	1,793,584
Chun ceannach Sócmhainní Seasta a mhaoiniú	559,727	765,532
Amúchadh ar aon dul le dímheas sócmhainní	(389,849)	(230,565)
Iarmhéid deiridh (Nóta 10)	**2,498,429**	**2,328,551**

10. Réadmhaoin, Gléasra agus Trealamh

	Trealamh TF	Trealamh	Troscán agus Feistis	Taispeántais atá ar siúl nó atá á gcur le chéile	Iomlán
Costas	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**
Ag an 1 Eanáir	2,822,888	1,385,793	1,167,273	949,690	6,325,644
Breiseanna	13,402	-	-	546,325	559,727
Diúscairtí	(8,428)	-	-	-	(8,428)
Aistrithe	-	-	-	-	-
Ag an 31 Nollaig	**2,827,862**	**1,385,793**	**1,167,273**	**1,496,015**	**6,876,943**
Dímheas					
Ag an 1 Eanáir	1,738,266	1,292,802	966,025	-	3,997,093
Muirear don bhliain	92,526	35,955	47,652	213,716	389,849
Diúscairtí	(8,428)	-	-	-	(8,428)
Ag an 31 Nollaig	**1,822,364**	**1,328,757**	**1,013,677**	**213,716**	**4,378,514**
Glanluach Leabhar					
Ag an 1 Eanáir	1,084,622	92,991	201,248	949,690	2,328,551
Glanghluaiseacht don bhliain	(79,124)	(35,955)	(47,652)	332,609	169,878
Ag an 31 Nollaig	**1,005,498**	**57,036**	**153,596**	**1,282,299**	**2,498,429**

a) Taispeántais atá á gcur le chéile

Baineann iarmhéid na dtaispeántasa arna gcur le chéile amhail an 31 Nollaig 2018 le taispeántas Seamus Heaney a seoladh an 4 Iúil 2018. Is tionscadal comhoibritheach é sin idir Leabharlann Náisiúnta na hÉireann, an Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta agus Banc na hÉireann. Tá an taispeántas lonnaithe in Ionad Cultúir Bhanc na hÉireann ar Fhaiche an Choláiste agus beidh sé ar siúl go dtí Nollaig 2021. Léirítear an muirear dímheasa do 2018 dar mhéid €213,716 aon leathbhliain den tréimhse oibriúcháin trí bliana go leith ó Iúil 2018 go dtí Nollaig 2021 agus muirear dímheasa leathbhliana ann do 2018. Tá sé sin ar aon dul le beartais chuntasaíochta na Leabharlainne.

11. Sócmhainní Oidhreachta

a) Faisnéis Ghinearálta

De réir an Achta um Fhorais Chultúir Náisiúnta, 1997, is leis an Stát bailiúcháin uile na leabharlainne agus is faoi bhainistíocht Bhord na Leabharlainne atá siad.

- Is iad príomhfheidhmeanna Bhord na Leabharlainne ábhair na Leabharlainne a chaomhnú, a athchóiriú, a choimeád agus a mhéadú ar mhaithe leis an bpobal; taifead d'ábhar leabharlainne (lena n-áirítear ábhar a bhaineann leis an nGaeilge) a bhaineann le hÉirinn a chur ar bun agus a choimeád; agus cur le soláthar rochtana do bhaill an phobail ar ábhar a bhaineann le tíortha eile.
- Tá de chumhacht ag Bord Leabharlann Náisiúnta na hÉireann bailiúchán na Leabharlainne a mhéadú.
- Tá sé de chumhacht ag Bord na Leabharlainne Náisiúnta chomh maith ábhair a thabhairt ar iasacht faoi réir fhorálacha Alt 18 (1) den Acht um Fhorais Chultúir Náisiúnta, 1997.
- Tá sé de chumhacht ag Bord na Leabharlainne Náisiúnta chomh maith ábhair na Leabharlainne a dhiúscairt faoi réir fhorálacha alt 18(2) den Acht um Fhorais Chultúir Náisiúnta, 1997.
- Is trí leithdháileadh maoinithe caipitil na Leabharlainne don bhliain a mhaoinítear gach ceannachán don bhailiúchán a bhfuil costas os cionn €5,000 air. Is tríd an leithdháileadh maoinithe reatha a mhaoinítear ceannacháin a bhfuil costas faoi bhun €5,000 orthu.

b) Cineál agus Scála an Bhailiúcháin

Is ionann stoic na Leabharlainne Náisiúnta agus an bailiúchán is cuimsithí d'ábhar doiciméadach Éireannach ar domhan. Chomh maith leis sin, tá léiriú ríthábhachtach ar stair agus oidhreacht na hÉireann le fáil ann.

Léirítear i struchtúr bainistíochta na Leabharlainne Náisiúnta na trí shnáithe leathana den fhócas bailithe. Is é Coimeádaí nó Ceann Rannóige atá freagrach as gach ceann díobh, mar a leanas:

- Bailiúcháin Speisialta
- Bailiúcháin Fhoilsithe
- Bailiúcháin Dhigiteacha.

Bailiúcháin Speisialta

Cuimsítear i mBailiúcháin Speisialta ábhar neamhchoitianta agus uathúil amhail lámhscríbhinní, grianghraif, priontaí, líníochtaí, earraí inbhailithe, leabhair neamhchoitianta agus seanleabhair, léarscáileanna lámhscríofa agus ceol. Tá na milliúin mír ar áireamh i mBailiúcháin Speisialta, mar shampla breis agus 4.5 milliún mír sna bailiúcháin ghrianghraf agus breis agus milliún mír sa bhailiúchán lámhscríbhinní.

Bailiúcháin Fhoilsithe

Cuimsítear i mBailiúcháin Fhoilsithe leabhair, nuachtáin agus tréimhseacháin atá nua-aimseartha agus nua. Ceann de na príomhbhailiúcháin laistigh de Bhailiúcháin Fhoilsithe is ea an Bailiúchán Taisce Dlíthiúla ina gcuimsítear an t-ábhar ar fad – leabhair, nuachtáin agus irisleabhair arna bhfoilsiú in Éirinn – a fuarthas faoi na forálacha Taisce Dlíthiúla den Acht Cóipchirt agus Ceart Gaolmhar 2000.

Bailiúcháin Dhigiteacha

Cuimsítear i mBailiúcháin Dhigiteacha míreanna digiteacha a chruthaigh an Leabharlann Náisiúnta mar thoradh ar dhigitiú an ábhair ó Bhailiúcháin Speisialta agus ó Bhailiúcháin Fhoilsithe (sócmhainní nua) agus ar dhigitiú na míreanna ar a dtugtar "Digitghinte" ar nós suíomhanna Gréasáin nach raibh ar fáil riamh ach i bhformáid dhigiteach.

c) Sealbhú

Tá de chumhacht ag Bord na Leabharlainne Náisiúnta na hÉireann bailiúchán na Leabharlainne Náisiúnta a mhéadú agus sealbhaítear ábhar ar thrí bhealach: taisce dhlíthiúil, bronnadh agus ceannach.

Taisce Dhlíthiúil

Is é atá i dtaisce dhlíthiúil foráil reachtúil lena gcuirtear oibleagáid ar fhoilsitheoirí cóipeanna dá bhfoilseacháin a chur i dtaisce i leabharlanna áirithe. Is iondúil a chuirtear i dtaisce iad sa tír ina bhfoilsítear iad. I bPoblacht na hÉireann, is san Acht Cóipchirt agus Ceart Gaolmhar 2000 a leagtar amach an fhoráil reachtúil le haghaidh taisce dhlíthiúil.

Bronntanais

Faigheann an Leabharlann Náisiúnta bronntanais thábhachtacha do na bailiúcháin gach bliain. Cuirtear bronntanais faoi mheasúnú ar aon dul leis na critéir atá leagtha amach i mBeartas na Leabharlainne Náisiúnta maidir le Bailiúcháin a Fhorbairt.

I gcásanna áirithe, féadfaidh bronntóirí faoiseamh cánach a fháil i leith bronntanais mhíreanna oidhreachta don Leabharlann Náisiúnta, mar a fhoráiltear ina leith faoi alt 1003 den Acht Comhdhlúite Cánacha, 1997. Féadfaidh feidhm a bheith ag an bhfaoiseamh sin maidir le bronntanais nó "míreanna oidhreachta" amhail cartlanna, leabhair, taifid eastáit, lámhscríbhinní agus priontaí mar ar mó ná €150,000 luach iomlán na míreanna arna mbronnadh.

Ceannacháin

Baintear úsáid as buiséad éadálacha na Leabharlainne Náisiúnta chun tuilleadh forbartha a dhéanamh ar bhailiúcháin na Leabharlainne Náisiúnta, cibé acu trí cheannach díreach nó trí cheant. Déantar cinntí ar sheanábhar agus míreanna uathúla oidhreachta a cheannach de réir na gcritéar atá leagtha amach i mBeartas na Leabharlainne Náisiúnta maidir le Bailiúcháin a Fhorbairt. Ceannaítear foilseacháin reatha agus nua lena mbaineann spéis Éireannach agus nach bhfaightear faoi thaisce dhlíthiúil mar ghnáthchleachtas.

d) Caomhnú agus Caomhantas

Oibríonn an Rannóg Caomhantais chun caomhantas agus caomhnú a dhéanamh ar bhailiúcháin Leabharlann Náisiúnta na hÉireann. De ghnáth, ní fheabhsaíonn bearta caomhnaithe bail na míre, ach baintear úsáid astu chun díghrádú a mhoilliú agus chun damáiste a dhéantar le modhanna éighníomhacha a chosc. I gcodarsnacht leis sin, is é is aidhm do chaomhantas saolré agus inrochtaineacht na mbailiúchán a fhadú trí chóireálacha idirghabhála a fheabhsaíonn bail fhisiciúil agus cheimiceach na míre agus a fheabhsaíonn bail amhairc na míre go minic.

Anuas ar fhreagracht a ghlacadh as cóireáil chaomhantais na míreanna neamhchoitianta agus uathúla, oibríonn na caomhnóirí ar raon éagsúil beart chun an riosca go ndéanfaí damáiste do na bailiúcháin a mhaolú. Áirítear leis na gníomhaíochtaí sin tacaíocht a thabhairt do bhaill foirne agus oiliúint a chur orthu i ngach gné de chúram agus bainistíocht bailiúchán, lena n-áirítear láimhsiú, measúnacht reachta, suirbhéireacht, athchóiríocht agus cur i mbosca de réir céime. Chomh maith leis sin, ullmhaíonn caomhnóirí na míreanna le haghaidh taispeáint, digitiú agus tabhairt ar iasacht lena dtaispeáint.

e) Diúscairt

Tá sé de chumhacht ag Bord na Leabharlainne Náisiúnta chomh maith ábhair na Leabharlainne a dhiúscairt faoi réir fhorálacha alt 18(2) den Acht um Fhorais Chultúir Náisiúnta, 1997. De ghnáth, ní dhiúscraíonn an Leabharlann Náisiúnta an t-ábhar ina bailiúcháin.

f) Anailís ar Shealbhuithe

De réir mar atá sonraithe sna Beartais Chuntasaíochta (Nóta 1, h), aithníonn an Leabharlann Náisiúnta Sócmhainní Oidhreachta uile (lena mbaineann luach aonair níos mó ná €5,000) a ceannaíodh nó a aimsíodh ó 2005. Tugtar a leithéid de shócmhainní ar aghaidh ar chostas le coigeartú le haghaidh bearnaithe nuair is gá. Tá na hidirbhearta le haghaidh 2018 agus le haghaidh na gceithre thréimhse chuntasaíochta roimhe sin leagtha amach thíos.

	Lámhscríbhinní	**Digiteach**	**Físeach**	**Priontáilte**	**Iomlán**
Costas nó Luacháil:	**€**	**€**	**€**	**€**	**€**
Ag an 1 Eanáir	14,836,858	2,086,660	2,929,864	1,687,173	21,540,555
Ceannacháin	427,629	120,407			548,036
Ábhar Bronntanais	2,077,500	-	-	-	2,077,500
Ag an 31 Nollaig	**17,341,987**	**2,207,067**	**2,929,864**	**1,687,173**	**24,166,091**

(g) Achoimre Airgeadais Cúig Bliana ar Idirbhearta Sócmhainní Oidhreachta

	2018	**2017**	**2016**	**2015**	**2014**
	€	**€**	**€**	**€**	**€**
Breiseanna					
Lámhscríbhinní	427,629	825,505	433,672	533,631	193,736
Digiteach	120,407	74,574	81,210	225,673	289,329
Físeach		63,102	15,092	1,515,263	-
Priontáilte		439,334	-	31,905	-
	548,036	1,402,515	529,974	2,306,472	483,065
	548,036	**1,402,515**	**529,974**	**2,306,472**	**483,065**

12. Méideanna Infhaighte

	2018	2017
	€	€
Réamhíocaíochtaí agus Ioncam Fabhraithe	97,557	107,155
Féichiúnaithe	61,340	55,114
	158,897	**162,269**

13. Méideanna iníoctha

	2018	2017
	€	€
Fabhruithe agus Ioncam Iarchurtha	176,011	361,914
Cánachas agus Leas Sóisialach	149,310	315,446
Creidiúnaithe Trádála	755,510	247,040
	1,080,831	**924,400**

14. Nochtadh Páirtithe Gaolmhara

Féach Nóta 5 chun miondealú a fháil ar an luach saothair agus ar na sochair a íocadh le príomhphearsana bainistíochta.

Glacann an Leabharlann Náisiúnta nósanna imeachta de réir na dtreoirlínte maidir le leasanna pearsanta comhaltaí Boird arna n-eisiúint ag an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe. Sa ghnáthchúrsa gnó, féadfaidh an Leabharlann Náisiúnta deontais a fhaomhadh nó dul isteach i socruithe conartha eile le heintitis a bhfuil comhaltaí Boird na Leabharlainne Náisiúnta fostaithe iontu nó a bhfuil leas ag na comhaltaí iontu ar shlí eile. Feidhmíonn Leabharlann Náisiúnta na hÉireann rialú ar Iontaobhas Leabharlann Náisiúnta na hÉireann.

Iontaobhas Leabharlann Náisiúnta na hÉireann (an tIontaobhas), cuideachta faoi theorainn ráthaíochta nach bhfuil aon scairchaipiteal aici, bunaíodh í le haghaidh forbairt Leabharlann Náisiúnta na hÉireann a éascú agus le haghaidh leabhair phriontáilte, lámhscríbhinní agus ábhar eile le hÉireannaigh nó a bhaineann le hÉirinn a fháil. Is páirtithe gaolmhara iad an Leabharlann Náisiúnta agus an tIontaobhas mar gur comhaltaí reatha de Bhord na Leabharlainne Náisiúnta nó dá Foireann Bainistíochta iad formhór na nIontaobhaithe.

Ullmhaíonn an tIontaobhas ráitis airgeadais bhliantúla ar a ndéanann gnólacht iniúchóirí tráchtála iniúchadh. Is iad na ráitis airgeadais iniúchta is déanaí atá ar fáil na ráitis don bhliain dar críoch an 30 Aibreán 2018 lena ndéantar caiteachas dar luach €3,524, náid mar ioncam agus cúlchistí coinnithe ioncaim/sócmhainní glana de €479,877 a thaifeadadh. Ní raibh aon idirbhearta ann idir an tIontaobhas agus an Leabharlann Náisiúnta le linn 2018.

15. Figiúirí Comparáideacha

Rinneadh figiúirí áirithe comparáideacha a athghrúpáil agus a athaicmiú ar an mbonn céanna is a dhéantar sa bhliain reatha.

16. Dliteanais Theagmhasacha

Tá éileamh gníomhach amháin ann i gcoinne na Leabharlainne Náisiúnta atá á láimhsiú ag an nGníomhaireacht um Éilimh ar an Stát. Rinne Leabharlann Náisiúnta na hÉireann soláthar i leith €50,000 i ráitis airgeadais 2017 don éileamh sin. Níl an cás socraithe go fóill.

17. Faomhadh na ráiteas airgeadais

D'fhaomh Bord Leabharlann Náisiúnta na hÉireann na ráitis airgeadais an 17 Aibreán 2019.

Bronntóirí 2018

Tugann LNÉ aitheantas don tacaíocht fhlaithiúil ónár mbronntóirí in 2018.

Paul Appleby
John F Atkins
Iontaobhas Band Aid
Lian Bell
Marcus Beresford
Tim Bohen
Cambria Books
Seamus Brian Condon
Maurice J. Bric
Gary Bridson-Daley
Brendan Browne
Michael Browne
Paddy Buckley
David Caron
An Chomhairle um Oideachas Gaeltachta agus Gaelscolaíochta
Mary Clayton Wildfield
Laura Cleaver
Richard Coe
Conal & Gavin Publishing
Ted Cook
Aidan Cooke
Kieran Cronin
Bill Crow
Clara Cullen
John Cunningham
Catherine Cusack
An tOllamh Fergus D'Arcy
Mary Davies
Mícheál A. de Barra
Vincent Delany
An Roinn Talmhaíochta
An Roinn Sláinte
An tOllamh Cristina Dondi
Patrick Donnelly
Robert P Doyle
Roddy Doyle
Martin Duffy
Patrick Duffy
Thomas P. Dungan
Gavan Dwyer
D. Bruce Edwards
Andrés Eiríksson
Ruth Esther Gilmore
Elizabeth Griffin Gaynor
Jeremy Evans
Roisin Fant O'Roirdain
An tOllamh Alan Ford
Wolfgang Frei
An tOllamh Raymond Gillespie
Gruner+Jahr GmbH
John Gray
Richard S Grayson
Miles Green
Mary Gregg
Stephen Griffin
Richard W. Halperin
Brian Hanley
Cillian Harford
Percy Harman
Sylvia Harman
Patrick H. Harrington
Vincent Harrison
Joseph Hassett
Harry Havelin
Hal Hennigan
Fergus Hopper
Ethna Horan
Brian Howlett
Richard Humphreys
Litríocht Éireann
John Jameson
Bernadette Johnston
Máiréad M. Johnston
Joanna Kennedy
Patricia Kilpatrick Brady
Grzegorz Koneczniak
Conor Kostick
Paul Laughlin
Elayne Lockhart
William Long
Niall Mansfield
Matt McNulty
Ben Miller
John J. H. Miller
John Minahane
Jack Morath
George Morrison
Brian Morton
Marcas Nomanby
Musée Picasso (Jean-Louis Andral)
An tOllamh Dáibhí Ó Cróinín
Pádraig Ó Maoilréanaigh
Pádraig Ó Snodaigh
Irene O'Daly
Colette O'Flaherty
An tOllamh Patrick O'Flanagan
Fionnbarr O'Luain
Brendan O'Cathair
John O'Reilly
Marguerite Pernot
Michael Resman
Mike Ritchie
Aidan Sharkey
Steven C. Smyrl
David Steers
David Synnott
Séan Tapley
Iontaobhas Follies
Michael Tighe
Xavier Tricot
V & A Publishing
Kees Veelenturf
Cedric Watts
William Reese Company
Jimmy Wren
George Zurabashvili

nli
NOT SUITABLE FOR CHILDREN

Is í Leabharlann Náisiúnta na hÉireann (NLI) an leabharlann taifid d'Éirinn. Bunaíodh an Leabharlann sa bhliain 1877 agus comhroinnimid scéal na hÉireann leis an domhan trínár mbailiúcháin uathúla. Tugaimid aire do níos mó ná deich milliún mír, agus tá leabhair, lámhscríbhinní, nuachtáin, grianghraif, priontaí, léarscáileanna, líníochtaí, ábhar gearrshaolach, ceol agus meáin dhigiteacha ina measc. Tá an Leabharlann ar oscailt saor in aisce do gach duine ar mhaith leo súil a chaitheamh ar na bailiúcháin.

Is iad na cúig thosaíocht straitéiseacha atá ag an Leabharlann Náisiúnta don tréimhse 2016 – 2021 ná bailigh, cosain, ceangail, nuáil agus comhoibrigh.

Tá tuilleadh faisnéise ar fáil ag

Leabharlann Náisiúnta na hÉireann

National Library of Ireland

www.nli.ie